

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 21ης Σεπτεμβρίου 2006*

Στην υπόθεση C-167/04 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατατεθείσα στις 5 Απριλίου 2004 δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου,

JCB Service, εκπροσωπούμενη από τους E. Morgan de Rivery και E. Friedel, avocats,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από τον A. Whelan, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris και Γ. Αρέστη (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 19ης Οκτωβρίου 2005,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Δεκεμβρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με την αίτησή της αναιρέσεως η εταιρία JCB Service ζητεί την ολική ή μερική αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Ιανουαρίου 2004, T-67/01, JCB Service κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. II-49, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο δέχθηκε μερικώς την προσφυγή της με την οποία εδιώκετο η ακύρωση της αποφάσεως 2002/190/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση COMP.F.1/35.918 —JCB) (ΕΕ 2002, L 69, σ. 1, στο εξής: επίμαχη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Το άρθρο 2 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81 και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), προβλέπει ότι η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δύναται να πιστοποιήσει, κατόπιν αιτήσεως των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των ενώσεων επιχειρήσεων, ότι δεν υπάρχει λόγος, με βάση τα στοιχεία των οποίων έλαβε γνώση, να ενεργήσει, ως προς συμφωνία, απόφαση, ή πρακτική, δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ ή 82 ΕΚ.
- 3 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, αν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ΕΚ ή 82 ΕΚ, έχει τη δυνατότητα να υποχρεώσει με απόφασή της τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση.
- 4 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 ορίζει ότι οι συμφωνίες, αποφάσεις ή συμπεφωνημένες πρακτικές στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 81, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, ΕΚ, οι οποίες προέκυψαν μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού αυτού και υπέρ των οποίων οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να επικαλεστούν την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ πρέπει να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή.
- 5 Κατά το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 27 της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής του κανονισμού 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962 (Μορφή, περιεχόμενο και λοιπές προϋποθέσεις των αιτήσεων και κοινοποιήσεων) (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 34), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1133/68 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 78, στο εξής: κανονισμός 27), οι κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 17 αιτήσεις που αφορούν εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, καθώς και οι κατά το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού κοινοποιήσεις, υποβάλλονται με το έντυπο Α/Β και πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία που προβλέπει το έντυπο αυτό.

6 Το άρθρο 15 του κανονισμού 17 περί προστίμων ορίζει:

«[...]

2. Η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο ύψους χιλίων μέχρις ενός εκατομμυρίου λογιστικών μονάδων, ή και ποσό μεγαλύτερο από αυτό, μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση, όταν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [81], παράγραφος 1, ή του άρθρου [82] της Συνθήκης, ή

β) παραβαίνουν υποχρέωση επιβεβλημένη δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1.

Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα της παραβάσεως, και η διάρκειά της.

[...]

5. Το προβλεπόμενο στην παράγραφο 2, [στοιχείο] α', πρόστιμο δεν δύναται να επιβληθεί για πράξεις:

α) μεταγενέστερες της κοινοποιήσεως στην Επιτροπή και προγενέστερες της αποφάσεως με την οποία δέχεται ή αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου [81], παράγραφος 3, της Συνθήκης, εφόσον εμπίπτουν στα όρια της δραστηριότητας που περιγράφεται στην κοινοποίηση [...]».

- 7 Η ανακοίνωση της Επιτροπής, της 14ης Ιανουαρίου 1998, υπό τον τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ» (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), ορίζει, μεταξύ άλλων:

«Σκοπός των αρχών που διέπουν τις [...] κατευθυντήριες γραμμές είναι να καταστεί δυνατή η διασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας των αποφάσεων της Επιτροπής, τόσο έναντι των επιχειρήσεων, όσο και έναντι του Δικαστηρίου, και παράλληλα να κατοχυρωθεί η διακριτική ευχέρεια που ο νομοθέτης έχει παραχωρήσει στην Επιτροπή για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, με ανώτατο όριο το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Η άσκηση της διακριτικής αυτής ευχέρειας θα πρέπει, ωστόσο, να εντάσσεται σε μια συνεκτική και απαλλαγμένη από αυθαίρετες διακρίσεις πολιτική, η οποία να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένη στους στόχους της καταστολής των παραβιάσεων των κανόνων ανταγωνισμού.

Η νέα μέθοδος η οποία θα εφαρμόζεται για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων θα πρέπει στο εξής να ακολουθεί το ακόλουθο σύστημα, το οποίο στηρίζεται στον προσδιορισμό ενός βασικού ποσού επί του οποίου εφαρμόζονται προσαυξήσεις, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, και μειώσεις, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.»

- 8 Κατά το σημείο 1 των κατευθυντηρίων γραμμών, το βασικό ποσό του προστίμου προσδιορίζεται αναλόγως της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως, που είναι τα μόνα κριτήρια που θέτει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.
- 9 Όσον αφορά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, κατά τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φύση της παραβάσεως, η συγκεκριμένη επίδρασή της στην αγορά, εφόσον δύναται να μετρηθεί, και η έκταση της οικείας γεωγραφικής αγοράς.

- 10 Συναφώς, το σημείο 1, Α, των κατευθυντηρίων γραμμών διακρίνει τις παραβάσεις σε ελαφρές, σοβαρές ή πολύ σοβαρές. Για τις πολύ σοβαρές παραβάσεις, στο ίδιο σημείο ορίζεται ότι πρόκειται κυρίως για οριζόντιους περιορισμούς του τύπου «συμπράξεις ως προς τις τιμές» και για ποσοστώσεις κατανομής των αγορών, ή άλλες πρακτικές που κωλύουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, όπως αυτές που αποσκοπούν στον κατακερματισμό των εθνικών αγορών ή αυτές που συνιστούν κατάφωρη κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως επιχειρήσεων που κατέχουν οιονεί μονοπωλιακή θέση.
- 11 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, το σημείο 1, Β, των κατευθυντηρίων γραμμών διακρίνει μεταξύ παραβάσεων μικρής διάρκειας —κατά κανόνα μικρότερης του έτους—, οι οποίες δεν συνεπάγονται αύξηση του βασικού προστίμου, και παραβάσεων μέσης διάρκειας —κατά κανόνα ενός έως πέντε ετών— και μακράς διάρκειας —κατά κανόνα πέραν των πέντε ετών—, για τις οποίες το ποσό του προστίμου καθορίζεται για κάθε έτος στο 10% του ποσού που καθορίστηκε αναλόγως της σοβαρότητας της παραβάσεως.
- 12 Το σημείο 2 των κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπει αύξηση του βασικού ποσού λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων, όπως, ιδίως, τα αντίποινα εις βάρος άλλων επιχειρήσεων προκειμένου αυτές να εξαναγκαστούν να «τηρήσουν» τις συνιστώσες παράβαση αποφάσεις ή πρακτικές. Το σημείο 3 των κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπει, εξάλλου, μείωση του βασικού ποσού όταν συντρέχουν ειδικές ελαφρυντικές περιστάσεις.

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς

- 13 Η JCB Service είναι εταιρία του αγγλικού δικαίου, το κεφάλαιο της οποίας κατέχει η εταιρία Transmissions and Engineering Services Netherlands BV. Κατέχει και ελέγχει άμεσα ή έμμεσα τις εταιρίες του ομίλου JCB, οι οποίες ανέρχονται σε 28 και μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, ιδίως, οι JC Bamford Excavators, JCB Sales, JCB SA, JCB Germany και JCB Spain. Ο όμιλος JCB παράγει και εμπορεύεται μηχανήματα εργοταξίου, εξοπλισμό εκχωματώσεων, οικοδομικό εξοπλισμό και γεωργικά μηχανήματα, καθώς και τα ανταλλακτικά των προϊόντων αυτών.

- 14 Το δίκτυο διανομής του ομίλου JCB διαρθρώνεται επί εθνικής βάσεως, με μια θυγατρική ανά κράτος μέλος (Βασίλειο του Βελγίου, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Βασίλειο της Ισπανίας, Γαλλική Δημοκρατία, Ιταλική Δημοκρατία και Βασίλειο των Κάτω Χωρών) ή έναν αποκλειστικό διανομέα.
- 15 Δύο εταιρίες του ομίλου JCB (JC Bamford Excavators et JCB Sales) κοινοποίησαν στην Επιτροπή τον Ιούνιο του 1973, με το καταρτισθέν κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 27 έντυπο Α/Β, σειρά τυποποιημένων συμφωνιών διανομής προς σύναψη με τους κύριους διανομείς ή μεταπωλητές που συνδέονταν με τον όμιλο. Οι συμφωνίες αυτές αφορούσαν κράτη μέλη της κοινής αγοράς, πλην της Γαλλίας. Επίσης, εταιρίες του ομίλου JCB κοινοποίησαν συμφωνίες εφαρμοστέες σε άλλα κράτη τα οποία, εν τω μεταξύ, κατέστησαν κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, όπως η Ελληνική Δημοκρατία, το Βασίλειο της Ισπανίας, η Πορτογαλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας, ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), όπως η Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας.
- 16 Οι συμφωνίες αυτές καταχωρίστηκαν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις 30 Ιουνίου 1973.
- 17 Με έγγραφο της 27ης Οκτωβρίου 1975, η Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) «Ανταγωνισμός» της Επιτροπής επισήμανε στην JCB Sales ότι οι κοινοποιηθείσες συμφωνίες συνεπάγονταν περιορισμούς ερχόμενους σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 81 ΕΚ και ζήτησε την τροποποίησή τους. Η Επιτροπή επικέντρωσε την προσοχή της στις αφορώσες την κοινή αγορά συμφωνίες, επισημαίνοντας, ως προς τις λοιπές συμφωνίες, ότι δεν κρίνονταν ικανές να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.
- 18 Στο πλαίσιο συσκέψεως που πραγματοποιήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 1975 μεταξύ των μελών της ΓΔ «Ανταγωνισμός» και της JCB Service, η δεύτερη προσκόμισε

τροποποιημένες συμφωνίες που αφορούσαν το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας και άλλα κράτη μέλη της κοινής αγοράς κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, πλην της Γαλλικής Δημοκρατίας.

- 19 Με έγγραφο της 13ης Ιανουαρίου 1976, η Επιτροπή βεβαίωσε την παραλαβή των νέων συμφωνιών και επισήμανε στην JCB Sales ότι ορισμένα ασυμβίβαστα που είχαν προηγουμένως εντοπισθεί απαλείφθηκαν, ενώ άλλα παρέμεναν. Επίσης, ζήτησε διευκρινίσεις για σειρά ρητρών των συμφωνιών αυτών.
- 20 Η JCB Sales ανταποκρίθηκε στο αίτημα αυτό με έγγραφο της 11ης Μαρτίου 1976 και παρέσχε λεπτομερείς πληροφορίες ως προς τα προβαλλόμενα εναπομένοντα ασυμβίβαστα που είχε επισημάνει η Επιτροπή στο έγγραφό της της 13ης Ιανουαρίου 1976.
- 21 Επίσης, σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 18 Μαρτίου 1976, η JCB Service προσκόμισε στην Επιτροπή ορισμένα συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία, χωρίς, πάντως, να προσκομίσει τροποποιημένο κείμενο των συμφωνιών αυτών.
- 22 Κατά την ίδια αυτή ημερομηνία, η JCB Service κοινοποίησε, επίσης, αντίγραφο συμφωνίας που είχε συνάψει με τη γαλλική θυγατρική της JCB SA, η οποία ήταν όμοια προς τις ήδη κοινοποιηθείσες συμφωνίες.
- 23 Στην υπόθεση των κοινοποιήσεων του ομίλου JCB δεν σημειώθηκε καμία εξέλιξη μέχρι τις 6 Μαρτίου 1980, ημερομηνία κατά την οποία η JCB Sales απέστειλε στην Επιτροπή την τυποποιημένη συμφωνία με τους διανομείς τους εγκατεστημένους στο Ηνωμένο Βασίλειο, η οποία αντικατέστησε τις κοινοποιηθείσες το 1973 και 1975 συμφωνίες, που είχαν λήξει, η οποία δεν περιελάμβανε, κατά την εταιρία αυτή, παρά δευτερεύουσες μόνον τροποποιήσεις.

- 24 Με έγγραφο της 29ης Δεκεμβρίου 1995, η JCB Sales απέστειλε στην Επιτροπή μία άλλη τυποποιημένη συμφωνία συναφθείσα με τους διανομείς του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία επρόκειτο να αντικαταστήσει την κοινοποιηθείσα το 1980 συμφωνία.
- 25 Οι ανωτέρω δύο συμφωνίες δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή μέσω του εντύπου A/B, αυτή δε δεν αντέδρασε μετά την αποστολή των δύο αυτών συμφωνιών.
- 26 Απόφαση του tribunal de commerce de Paris (Γαλλία), της 11ης Δεκεμβρίου 1995, απέρριψε μερικώς αγωγή της θυγατρικής της JCB Service στη Γαλλία, της JCB SA, λόγω αθέμιτου ανταγωνισμού, την οποία είχε ασκήσει η δεύτερη στις 28 Νοεμβρίου 1990, δηλώνοντας ότι είναι ο αποκλειστικός εισαγωγέας των προϊόντων JCB στη Γαλλία, κατά της εταιρίας Central Parts SA (στο εξής: Central Parts), η οποία προμηθευόταν ανταλλακτικά του ομίλου αυτού προκειμένου να τα μεταπωλήσει στη Γαλλία. Η JCB SA είχε προσάψει στη Central Parts ότι χρησιμοποιούσε άνευ αδειάς το σημείο «JCB» και την ένδειξη «εξουσιοδοτημένος διανομέας». Την απόφαση αυτή εξαφάνισε με απόφασή του το cour d'appels de Paris (Γαλλία) στις 8 Απριλίου 1998, με το σκεπτικό ότι η Central Parts είχε προβεί σε ενέργειες συνιστώσες αθέμιτο ανταγωνισμό εις βάρος της JCB SA.
- 27 Στις 15 Φεβρουαρίου 1996, η Central Parts υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία αφορώσα τις εμπορικές πρακτικές της «société JCB Grande Bretagne» ως προς τη διανομή των προϊόντων της.
- 28 Προκειμένου να ελέγξει και να συμπληρώσει τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της, η Επιτροπή πραγματοποίησε, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, έλεγχο στις εγκαταστάσεις της JCB Service, της γαλλικής θυγατρικής της, JCB SA, και δύο από τους αντιπροσώπους της στο Ηνωμένο Βασίλειο, της Gunn JCB Ltd, με έδρα το Altrincham, και της Watling JCB Ltd, με έδρα το Leicester.

- 29 Στις 24 Μαρτίου 1998, η Επιτροπή απηύθυνε στην JCB Bamford Excavators μια πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων η οποία δεν ελάμβανε υπόψη την πραγματοποιηθείσα το 1973 κοινοποίηση συμφωνιών, παράλειψη την οποία επισήμανε η ενδιαφερόμενη εταιρία στις 6 Ιουλίου 1998 με τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε σε απάντηση της κοινοποίησης αιτιάσεων, στη συνέχεια δε κατά την ακρόασή της από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, στις 16 Οκτωβρίου 1998.
- 30 Μία δεύτερη κοινοποίηση αιτιάσεων, λαμβάνουσα υπόψη αυτήν την κοινοποίηση συμφωνιών του 1973, απεστάλη στη JCB Service στις 30 Ιουλίου 1999, στην οποία η JCB Bamford Excavators απάντησε εγγράφως στις 13 Δεκεμβρίου 1999, ακολούθως δε προφορικώς, κατά την ακρόαση που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2000.

Η επίμαχη απόφαση και η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία

- 31 Στις 21 Δεκεμβρίου 2000, η Επιτροπή εξέδωσε την επίμαχη απόφαση. Μετά την παράθεση των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, η Επιτροπή διατύπωσε την άποψή της, πρώτον, επί της παραβάσεως εκ μέρους της JCB Service και των θυγατρικών της του άρθρου 81, παράγραφος 2, ΕΚ (εκατοστή τριακοστή έβδομη έως εκατοστή ενενηκοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως).
- 32 Η Επιτροπή εξέτασε, σχετικώς, αν οι επίμαχες συμφωνίες έχουν ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα να περιορίσουν ή να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό. Αφού διατύπωσε την εκτίμησή της ως προς τον περιοριστικό σκοπό ή το αποτέλεσμα των συγκεκριμένων συμφωνιών και πρακτικών στο σύνολό τους, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υφίστατο εν προκειμένω κατακερματισμός εθνικών αγορών και απόλυτη εδαφική προστασία. Όσον αφορά τη θέση της JCB Service και των θυγατρικών της στην οικεία αγορά και τη φύση των περιορισμών που συνεπαγόταν ο κατακερματισμός αγορών μεταξύ πολλών κρατών μελών μέσω μιας απόλυτης εδαφικής προστασίας και του καθορισμού των τιμών, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι είναι αισθητός ο περιορισμός του ανταγωνισμού και οι προφανείς επιπτώσεις στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο.

33 Ειδικότερα, όσον αφορά το ζήτημα αν οι επίμαχες συμφωνίες σκοπούν ή έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, η Επιτροπή έκρινε, με την εκατοστή τεσσαρακοστή αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι η JCB Service και οι αντιπρόσωποί της εφάρμοσαν σειρά συμφωνιών ή συμπεφωνημένων πρακτικών που αποσκοπούν ή έχουν, μεμονωμένως, ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού σε διάφορα κράτη μέλη, κατά την έννοια του άρθρου αυτού. Αποτελούν στοιχεία μιας ευρύτερης συμφωνίας περιοριστικής του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, η οποία διέπει τη διανομή μηχανημάτων και ανταλλακτικών του ομίλου JCB εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

34 Τα στοιχεία αυτά, τα οποία, κατά την άποψη της Επιτροπής, δεν απαιτείται να προσδιοριστούν ειδικότερα ως συμφωνίες ή συμπεφωνημένες πρακτικές, καθόσον εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, είναι τα ακόλουθα:

- απαγόρευση ή περιορισμός προς τους αντιπροσώπους του ομίλου JCB να πωλούν εκτός των αποκλειστικών περιοχών και, ιδίως, εντός άλλων κρατών μελών, καλύπτοντας τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις, προς τελικούς χρήστες ή μεταπωλητές, εξουσιοδοτημένους ή όχι,
- επιβολή προμήθειας για την εξυπηρέτηση μετά την πώληση επί των πωλήσεων που πραγματοποιούν οι αντιπρόσωποι εκτός των αποκλειστικών τους περιοχών, ιδίως δε εντός άλλων κρατών μελών,
- εφαρμογή, τουλάχιστον στο Ηνωμένο Βασίλειο, του συστήματος αμοιβής του καλούμενου «εμπορική υποστήριξη πολλαπλών πράξεων», κατά το οποίο οι παρεχόμενες στους αντιπροσώπους εκπτώσεις εξαρτώνται από τον προορισμό των πωλήσεων και περιορίζονται μόνο στις πωλήσεις προς τελικούς καταναλωτές,

- καθορισμός της τιμής μεταπωλήσεως ή της λιανικής τιμής ή των εκπτώσεων επί των προϊόντων που αγοράζονται από τον όμιλο JCB με σκοπό τη μεταπώλησή τους εκ μέρους των αντιπροσώπων του ομίλου, και
 - υποχρέωση επιβαλλόμενη στους αντιπροσώπους να αγοράζουν αποκλειστικώς από τον όμιλο JCB όλα τους τα μηχανήματα και ανταλλακτικά που προορίζονται για μεταπώληση, με παράλληλη απαγόρευση, ιδίως, της αγοράς από αντιπροσώπους άλλων κρατών μελών.
- 35 Όσον αφορά τον περιοριστικό σκοπό ή αποτέλεσμα των διαφόρων στοιχείων των συμφωνιών συνολικώς, η Επιτροπή έκρινε, με την εκατοστή ογδοηκοστή αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι οι διαφορές τιμών και περιθωρίου κέρδους μεταξύ κρατών μελών, όσον αφορά τα μηχανήματα και τα ανταλλακτικά του ομίλου JCB, εξηγούν το ενδιαφέρον του ομίλου και ορισμένων αντιπροσώπων του να κατακερματίσουν τις εθνικές αγορές και να καθορίσουν τιμές μεταπωλήσεως ή εκπτώσεις εντός της κοινής αγοράς με σκοπό να στερήσουν από τους αγοραστές τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τις μεγάλες διαφορές τιμών εντός της Κοινότητας.
- 36 Με την εκατοστή ογδοηκοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι σταθερή επιδίωξη του συνόλου των περιορισμών που επιβάλλει η συμφωνία μεταξύ του ομίλου JCB και των αντιπροσώπων του είναι ο κατακερματισμός των εθνικών αγορών εντός της κοινής αγοράς προς διασφάλιση απόλυτης εδαφικής προστασίας.
- 37 Με την εκατοστή ογδοηκοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι εκ της φύσεώς του ο τρόπος χορηγήσεως εκπτώσεων και ο σκοπός της μέγιστης δυνατής εκμεταλλεύσεως των ακαθάριστων περιθωρίων, που αποφάσισε ο όμιλος JCB και οι Βρετανοί αντιπρόσωποί του, νοθεύουν και εναρμονίζουν τις τιμές αγοράς σε όλες τις περιοχές. Το ίδιο ισχύει, κατά την άποψή της, ως προς την παρεχόμενη εντός της Γαλλίας ιδιαίτερη χρηματοοικονομική υποστήριξη του ομίλου JCB προς τους αντιπροσώπους που ανταγωνίζονται παράλληλους μεταπωλητές.

- 38 Η Επιτροπή επισήμανε, επίσης, με την εκατοστή ογδοηκοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι η ύπαρξη αποκλειστικής περιοχής ως προϋπόθεση και, κατά συνέπεια, ως περιορισμός για την απόκτηση της ιδιότητας του αντιπροσώπου του ομίλου JCB, δεν έχει άμεση σχέση με την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας. Ο εγκατεστημένος σε μια περιοχή διανομέας ή αντιπρόσωπος του ομίλου JCB, ο οποίος παρέχει πλήρη ικανοποίηση στον όμιλο, δεν έχει καμία πιθανότητα να καταστεί αντιπρόσωπος του ομίλου, ανεξαρτήτως των δυνατοτήτων και των πραγματικών ικανοτήτων του. Λόγω αυτού του περιορισμού, ο αριθμός των αντιπροσώπων και ο επακόλουθος ανταγωνισμός περιορίζεται ποσοτικά από την προϋπόθεση να τους έχει παραχωρηθεί αποκλειστική περιοχή. Ο περιορισμός αυτός, τον οποίο προβλέπει το σύστημα της επιλεκτικής διανομής που εφαρμόζει ο όμιλος JCB, ο οποίος δεν είναι ούτε ποιοτικής φύσεως ούτε ομοιομόρφως καθορισμένος για όλους τους δυνητικούς μεταπωλητές, εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 39 Επίσης, κατά την εκατοστή ογδοηκοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, οι Βρετανοί αντιπρόσωποι οι οποίοι κωλύονται να πωλήσουν καινούργια μηχανήματα προς μη εγκεκριμένους μεταπωλητές καλούνται, επίσης, να καταβάλουν προμήθεια για την εξυπηρέτηση μετά την πώληση επί των πωλήσεων που πραγματοποιούνται εκτός της περιοχής τους. Σκοπός της προμήθειας αυτής είναι η διατήρηση του ποιοτικού επιπέδου της εξυπηρέτησεως μετά την πώληση που παρέχει ο όμιλος JCB, αποζημιώνοντας τον τοπικό αντιπρόσωπο, όσον αφορά τα μη πωληθέντα από τον ίδιο μηχανήματα, για το κόστος εξυπηρέτησεως μετά την πώληση.
- 40 Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά την εκατοστή ογδοηκοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως, η απαγόρευση της άμεσης ή έμμεσης πώλησεως μηχανημάτων σε μη εξουσιοδοτημένους μεταπωλητές σε άλλα κράτη μέλη βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού διασφαλίσεως υψηλού ποιοτικού επιπέδου εξυπηρέτησεως μετά την πώληση και έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού.
- 41 Κατά την εκατοστή ογδοηκοστή ένατη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, οι συνέπειες του κατακερματισμού της αγοράς που προκύπτουν από τον συνδυασμό της περιορίζουσας τις διασυνοριακές πωλήσεις εδαφικής αποκλειστικότητας και τον επιλεκτικών ρητρών ενισχύεται, περαιτέρω, από τρεις ακόμα

περιορισμούς, ήτοι, πρώτον, την απαγόρευση ή τον περιορισμό των διασυνοριακών προμηθειών εντός του επίσημου δικτύου, δεύτερον, από την παροχή εξυπηρέτησως μετά την πώληση που επιβάλλεται στις πωλήσεις εκτός της παραχωρηθείσας περιοχής και, τρίτον, στο Ηνωμένο Βασίλειο, από το σύστημα «πολλαπλής εμπορικής στηρίξεως των συναλλαγών».

42 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή κατέληξε, με την εκατοστή ενενηκοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι οι σκοποί και τα περιοριστικά αποτελέσματα των διαφόρων στοιχείων της συμφωνίας αλληλοσυμπληρούμενα, κωλύουν ή περιορίζουν τις εισαγωγές ή εξαγωγές εντός και εκτός του δικτύου διανομής του ομίλου JCB με στόχο την παροχή απόλυτης εδαφικής προστασίας. Ο συνδυασμός της επιλεκτικής διανομής (απαγόρευση της πώλησως προς μη εξουσιοδοτημένους μεταπωλητές) που προβλέπουν οι συμφωνίες αντιπροσωπείας του ομίλου JCB με τις, αρχικώς, τρεις κατηγορίες περιορισμών που προαναφέρθηκαν, ακολούθως, οι λοιποί περιορισμοί που εναρμονίζουν τεχνητώς τις τιμές και τις εκπτώσεις στις διάφορες συμβατικές περιοχές και, τέλος, η εδαφική προστασία που περιορίζει τις παθητικές πωλήσεις έχουν προφανώς ως σκοπό τον αντίθετο προς τον ανταγωνισμό κατακερματισμό των εθνικών αγορών της Κοινότητας και, κατά συνέπεια, εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

43 Δεύτερον, η Επιτροπή εξέτασε αν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ και κατέληξε ότι αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω (εκατοστή ενενηκοστή έβδομη και διακοσιοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως).

44 Τρίτον, αφού επισήμανε ότι δεν έχει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι έχει παύσει η παράβαση των διατάξεων του άρθρου 81 ΕΚ και αφού διαπίστωσε ότι ο όμιλος JCB αρνείται την ύπαρξη αυτής της παραβάσεως, η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, έκρινε, στη διακοσιοστή εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι πρέπει να ζητήσει από τον όμιλο JCB να παύσει την παράβαση.

- 45 Τέλος, η Επιτροπή αποφάνθηκε επί του επιβλητέου προστίμου. Προς τούτο, πριν αποφανθεί επί του προστίμου, η Επιτροπή διαπίστωσε, στη διακοσιοστή εικοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι μόνον οι συμφωνίες που κοινοποιήθηκαν στις 30 Ιουνίου 1973 μέσω του εντύπου A/B είχαν δεόντως κοινοποιηθεί. Συνεπώς, κατά την άποψή της, οι λοιπές συμφωνίες που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή χωρίς να έχει χρησιμοποιηθεί το έντυπο αυτό δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17.
- 46 Ως προς το ύψος του επιβλητέου προστίμου, η Επιτροπή υπενθύμισε, στη διακοσιοστή τεσσαρακοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παραβάσεως, καθώς και, ενδεχομένως, οι επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις.
- 47 Προς τούτο, όσον αφορά, αρχικώς, τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή έκρινε, στη διακοσιοστή πενηκοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι οι διαπραχθείσες παραβάσεις ήταν «πολύ σοβαρές» και επέβαλε πρόστιμο 25 000 000 ευρώ.
- 48 Ακολουθώς, ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή επισήμανε, στη διακοσιοστή πενηκοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη αυτής της αποφάσεως, ότι από τα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι τα διάφορα στοιχεία των παραβάσεων εφαρμόστηκαν από το 1988 έως το 1998.
- 49 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η Επιτροπή επισήμανε, στη διακοσιοστή πενηκοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι η ενδεκαετής περίοδος κατά την οποία εφαρμοζόταν ένα τουλάχιστον στοιχείο αυτών των συμφωνιών ή πρακτικών πρέπει να θεωρηθεί ως περίοδος μακράς διάρκειας. Τέλος, με τη διακοσιοστή πενηκοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη αυτής της αποφάσεως, η Επιτροπή κατέληξε ότι το βασικό ποσό του προστίμου που προκύπτει από τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης έπρεπε να καθοριστεί σε 38 750 000 ευρώ.

- 50 Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη ένα επιβαρυντικό στοιχείο, συγκεκριμένα την οικονομική κύρωση που επιβλήθηκε σε διανομέα ως αντίποινα για πωλήσεις που πραγματοποίησε εκτός περιοχής, η Επιτροπή αύξησε κατά 864 000 ευρώ το επιβληθέν πρόστιμο υπογραμμίζοντας, στη διακοσιοστή πεντηκοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη, ότι δεν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις δυνάμενες να ληφθούν υπόψη. Συνεπώς, το συνολικό ύψος του προστίμου που επέβαλε η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, ανήλθε σε 39 614 000 ευρώ.
- 51 Κατόπιν των ανωτέρω, η επίμαχη απόφαση περιέχει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Η JCB Service και οι θυγατρικές διέπραξαν παράβαση του άρθρου 81 της Συνθήκης συνάπτοντας συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές με εξουσιοδοτημένους διανομείς, αντικείμενο των οποίων είναι ο περιορισμός του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, προκειμένου να στεγανοποιηθούν οι εθνικές αγορές και να παρασχεθεί απόλυτη προστασία σε αποκλειστικές συμβατικές περιοχές, εκτός των οποίων οι εξουσιοδοτημένοι διανομείς εμποδίζονται να πραγματοποιούν ενεργητικές πωλήσεις. Οι εν λόγω συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- α) περιορισμούς των παθητικών πωλήσεων από εξουσιοδοτημένους διανομείς στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, τη Γαλλία και την Ιταλία, συμπεριλαμβανομένων των πωλήσεων προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς, τελικούς χρήστες ή εξουσιοδοτημένους διανομείς εγκατεστημένους εκτός των αποκλειστικών συμβατικών περιοχών και, ιδιαίτερα, σε άλλα κράτη μέλη

- β) περιορισμούς των πηγών προμήθειας σχετικά με τις αγορές προϊόντων της συμφωνίας από εξουσιοδοτημένους διανομείς εγκατεστημένους στην Γαλλία και την Ιταλία, οι οποίοι εμποδίζουν τις αμοιβαίες προμήθειες μεταξύ διανομέων·

- γ) καθορισμό εκπτώσεων ή τιμών μεταπώλησης εφαρμοστέων από εξουσιοδοτημένους διανομείς στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία·

- δ) επιβολή τέλους εξυπηρέτησης επί πωλήσεων σε άλλα κράτη μέλη πραγματοποιούμενων από εξουσιοδοτημένους διανομείς εκτός των αποκλειστικών περιοχών του Ηνωμένου Βασιλείου με πρωτοβουλία και σύμφωνα με σταθερές κλίμακες καθοριζόμενες από τη JC Bamford Excavators Ltd ή άλλες θυγατρικές της JCB Service, με αποτέλεσμα η αμοιβή των διανομέων να εξαρτάται από τον γεωγραφικό προορισμό των πωλήσεων·

- ε) ανάκληση των εκπτώσεων με γνώμονα το κατά πόσον οι πωλήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποιούνται εντός ή εκτός των αποκλειστικών συμβατικών περιοχών ή το κατά πόσον οι εξουσιοδοτημένοι διανομείς, στην περιοχή των οποίων χρησιμοποιούνται συμβατικά προϊόντα, καταλήγουν σε συμφωνία με τους πωλούντες εξουσιοδοτημένους διανομείς, με αποτέλεσμα να εξαρτάται η αμοιβή των διανομέων από τον γεωγραφικό προορισμό των πωλήσεων.

Άρθρο 2

Με την παρούσα απορρίπτεται η αίτηση για χορήγηση απαλλαγής που υπέβαλε η JC Bamford Excavators Ltd στις 30 Ιουνίου 1973.

Άρθρο 3

Η JCB Service και οι θυγατρικές της παύουν τις παραβάσεις που προσδιορίζονται στα άρθρο 1 αμέσως μετά την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης. Η JCB Service ή οι θυγατρικές της, ειδικότερα δε η JC Bamford Excavators Ltd, οφείλουν εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης να:

- α) ενημερώσουν τους εξουσιοδοτημένους διανομείς τους στην Κοινότητα ότι δύνανται να πραγματοποιούν παθητικές πωλήσεις προς τελικούς χρήστες και εξουσιοδοτημένους διανομείς
- β) τροποποιήσουν τις [συμφωνίες] τους με τους εξουσιοδοτημένους διανομείς τους, είτε επιτρέποντας τις παθητικές πωλήσεις προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς εγκατεστημένους σε αποκλειστικές συμβατικές περιοχές άλλων εξουσιοδοτημένων διανομέων, καθώς και τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς εγκατεστημένους στη δική τους περιοχή, είτε επιτρέποντας τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις από εξουσιοδοτημένους διανομείς προς άλλους εξουσιοδοτημένους διανομείς, τελικούς χρήστες ή προς τους νομίμως ορισθέντες αντιπροσώπους τους εκτός των αποκλειστικών συμβατικών περιοχών τους
- γ) τροποποιήσουν τις [συμφωνίες] τους με τους εξουσιοδοτημένους διανομείς τους στην Ιταλία και τη Γαλλία επιτρέποντας τις αγορές προϊόντων της συμφωνίας από άλλους εξουσιοδοτημένους διανομείς στην Κοινότητα και να ενημερώσουν σχετικά όλους τους εξουσιοδοτημένους διανομείς στην Κοινότητα
- δ) ενημερώσουν τους εξουσιοδοτημένους διανομείς τους στην Κοινότητα ότι τα αιτήματα θυγατρικών τους με τα οποία ζητούνται τέλη εξυπηρέτησης από εξουσιοδοτημένους διανομείς, χωρίς απόδειξη προηγούμενης διαφωνίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων διανομέων, είναι άκυρα και πρέπει να αγνοούνται

- ε) ενημερώσουν τους εξουσιοδοτημένους διανομείς τους στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι οι εκπτώσεις βάσει της “πολλαπλής εμπορικής στήριξης των συναλλαγών” παρέχονται ανεξαρτήτως του αν οι πωλήσεις πραγματοποιούνται εντός ή εκτός της συμβατικής περιοχής των διανομέων ή αν έχει γίνει συμφωνία με άλλους διανομείς εκτός της περιοχής αυτής
- στ) αποστέλλουν αντίγραφα της ανωτέρω αλληλογραφίας και των τροποποιηθεισών [συμφωνιών] στην Επιτροπή.

Άρθρο 4

Πρόστιμο ύψους 39 614 000 ευρώ επιβάλλεται στην JCB Service σχετικά με τις παραβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, εξαιρουμένων των περιορισμών των πωλήσεων προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς που εφαρμόστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, για τους οποίους δεν επιβάλλεται πρόστιμο.»

- 52 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 22 Μαρτίου 2001 (υπόθεση T-67/01), η JCB Service άσκησε, δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ, προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως και, επικουρικώς, τη μερική ακύρωση της ίδιας αποφάσεως με αντίστοιχη μείωση του προστίμου που της επιβλήθηκε.
- 53 Με το σημείο 1 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο ακύρωσε το άρθρο 1, στοιχεία γ', δ' και ε', και το άρθρο 3, στοιχεία δ' και ε', της επίμαχης αποφάσεως. Επίσης, με το σημείο 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην JCB Service με το άρθρο 4 της αποφάσεως αυτής μειώθηκε στα 30 εκατομμύρια ευρώ. Τέλος, με το σημείο 4 του διατακτικού της αποφάσεως αυτής, απορρίφθηκε η προσφυγή της JCB Service κατά τα λοιπά.

Τα αιτήματα των διαδίκων και η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

54 Με την αίτηση αναιρέσεως η JCB Service ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει πλήρως την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον αντιβαίνει στο κοινοτικό δίκαιο για τον λόγο ότι προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας·
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον, αφενός, επιβάλλει κύρωση για προβαλλόμενο ως γενικό περιορισμό των παθητικών πωλήσεων εκ μέρους των αντιπροσώπων των εγκατεστημένων στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, τη Γαλλία και την Ιταλία, καθώς και για προβαλλόμενο περιορισμό των πηγών εφοδιασμού των εγκατεστημένων στη Γαλλία και την Ιταλία διανομέων, παρεμποδίζοντας τον διασταυρούμενο εφοδιασμό μεταξύ διανομέων και, αφετέρου, επιβάλλει πρόστιμο στην JCB Service λόγω αυτών των προβαλλομένων παραβάσεων·
- να αποφανθεί οριστικώς επί της υποθέσεως T-67/01, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, ακυρώνοντας, πλήρως ή εν μέρει, την επίμαχη απόφαση, στο πλαίσιο δε της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας να ακυρώσει ή να μειώσει το πρόστιμο των 30 εκατομμυρίων ευρώ που επέβαλε στην JCB Service το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·
- να καταδικάσει, σύμφωνα με το άρθρο 69 του Κανονισμού Διαδικασίας, την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο για τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου όσο και για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου·
- επικουρικώς, αν το Δικαστήριο δεν αποφανθεί επί της παρούσας υποθέσεως, να επιφυλαχθεί επί των δικαστικών εξόδων και να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου για επανεξέταση, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου.

55 Η Επιτροπή, με το υπόμνημα απαντήσεως που υπέβαλε στις 23 Ιουνίου 2004, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 115, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, με το οποίο άσκησε, επίσης, αντανάιρεση κατά της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της·

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον με αυτήν το Πρωτοδικείο μείωσε το επιβληθέν πρόστιμο, κατά το ύψος που αφορούσε την επιβαρυντική περίπτωση (864 000 ευρώ) και να αυξήσει, αντιστοίχως, το ποσό του προστίμου που όρισε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την JCB Service στα δικαστικά έξοδα.

56 Με έγγραφο της 26ης Ιουλίου 2004, η JCB Service ζήτησε, σύμφωνα με το άρθρο 117, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, την άδεια να καταθέσει υπόμνημα αντικρούσεως.

57 Με απόφαση της 5ης Αυγούστου 2004, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επέτρεψε την κατάθεση υπομνήματος αντικρούσεως με το οποίο η JCB Service επανέλαβε τα αιτήματα της αιτήσεως αναιρέσεως και ζήτησε από το Δικαστήριο να απορρίψει την αντανάιρεση.

Επί της αιτήσεως αναίρεσεως

- 58 Προς στήριξη του αιτήματός της για αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η JCB Service προβάλλει τρεις λόγους. Ο πρώτος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας· ο δεύτερος από παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και ο τρίτος από παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17.

Επί του πρώτου λόγου

- 59 Ο πρώτος αυτός λόγος διαιρείται σε δύο σκέλη. Η JCB Service προβάλλει, αφενός, την υπερβολικά μεγάλη διάρκεια της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας η οποία θίγει τα δικαιώματά της άμυνας και, αφετέρου, την εκ μέρους του Πρωτοδικείου προσβολή του δικαιώματός της να απολαύει του τεκμηρίου αθωότητας. Έκαστο των δύο αυτών σκελών συνιστά αυτοτελή αιτίαση.

Επί του πρώτου σκέλους

- 60 Επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, καταρχάς, με τη σκέψη 36 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία η τήρηση εύλογης προθεσμίας κατά τη διεξαγωγή των διοικητικών διαδικασιών στον τομέα της πολιτικής του ανταγωνισμού αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, της οποίας τον σεβασμό διασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής (βλ., απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψεις 167 έως 171).

- 61 Στη συνέχεια και πριν αποφανθεί επί των επιχειρημάτων που προέβαλε η JCB Service, το Πρωτοδικείο προέβη, με τη σκέψη 37 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ των επίμαχων διοικητικών διαδικασιών, δηλαδή, αφενός, της εξετάσεως των συμφωνιών που κοινοποιήθηκαν το 1973, η οποία περατώθηκε με το άρθρο 2 της επίμαχης αποφάσεως που απέρριψε την αίτηση χορηγήσεως απαλλαγής, και, αφετέρου, της εξετάσεως της υποβληθείσας το 1996 καταγγελίας, τα συμπεράσματα της οποίας εκτίθενται στα λοιπά άρθρα του διατακτικού της επίμαχης αποφάσεως, τα οποία αφορούν την παράβαση.
- 62 Όσον αφορά τη διαδικασία που κινήθηκε μετά την κοινοποίηση του 1973, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 38 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή έθεσε στο αρχείο τις κοινοποιηθείσες αποφάσεις χωρίς να λάβει απόφαση και ότι μόνον η απάντηση της JCB Bamford Excavators στην πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων ώθησε την καθής να επανεξετάσει τις συμφωνίες αυτές στο πλαίσιο της εξετάσεως της καταγγελίας.
- 63 Με την ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι «η επί 27 έτη διάρκεια της διαδικασίας αυτής συνιστά παράβαση της υποχρέωσης της διοικήσεως να λαμβάνει θέση και να περατώνει μια κινήσιμα διαδικασία εντός εύλογης προθεσμίας. Πάντως, όσο λυπηρή και αν είναι η παράβαση αυτή, δεν άσκησε επιρροή επί της απορρίψεως της αιτήσεως χορηγήσεως απαλλαγής ούτε επί του συννόμου της διαδικασίας διαπιστώσεως της παραβάσεως».
- 64 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, με τη σκέψη 40 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η παραβίαση της αρχής της τηρήσεως εύλογης προθεσμίας, ακόμα και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένη, δεν θα δικαιολογούσε την ακύρωση αποφάσεως ληφθείσας κατά το πέρας διοικητικής διαδικασίας στον τομέα του ανταγωνισμού παρά μόνον αν η απόφαση αυτή συνιστούσε επίσης προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως. Πράγματι, όταν δεν αποδεικνύεται ότι η παρέλευση υπερβολικού χρόνου επηρέασε την ικανότητα των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων να αμυνθούν αποτελεσματικά, η μη τήρηση της αρχής της εύλογης προθεσμίας δεν ασκεί επιρροή επί του κύρους της διοικητικής διαδικασίας.

- 65 Με τη σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε, επίσης, ότι η JCB Service δεν υποστήριξε ότι η παρέλευση μακρού χρόνου είχε ως συνέπεια κάποια ιδιαίτερη διαδικαστική ανωμαλία, καθώς και ότι η JCB περιορίστηκε να προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η συμπεριφορά της Επιτροπής εμφανίζει αναποτελεσματική εκ μέρους της διαχείριση του φακέλου. Συνεπώς, δεν μπορεί να συναχθεί καμία συνέπεια, από πλευράς εξετάσεως του αιτήματος ακυρώσεως, από το διάστημα που παρήλθε αφότου έγιναν οι κοινοποιήσεις το 1973.
- 66 Όσον αφορά την εξέταση της καταγγελίας που υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 15 Φεβρουαρίου 1996, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συνολική διάρκεια της διαδικασίας, τεσσάρων ετών, δέκα μηνών και έξι ημερών, δεν κρίνεται υπερβολική λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, η οποία αφορά πλείονα κράτη μέλη και πέντε λόγους παραβάσεως, και της ανάγκης καταρτίσεως δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων.
- 67 Επίσης, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η JCB Service δεν υποστήριξε ότι η προβαλλόμενη μη τήρηση εύλογης προθεσμίας κατά την εξέταση της καταγγελίας εκ μέρους της Επιτροπής είχε ως συνέπεια, εν προκειμένω, την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι: «[ό]πως επιβεβαιώθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η JCB Service απλώς υποστηρίζει ότι η μακρά διάρκεια της προθεσμίας εμφανίζει τη μεροληπτικότητα και την κακή διαχείριση του φακέλου εκ μέρους της Επιτροπής και αποδεικνύει ως εκ τούτου το παράνομο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές και χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί της δήθεν υπερβολικής διάρκειας της εξετάσεως της καταγγελίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο λόγος ακυρώσεως, όπως έχει διατυπωθεί, δεν μπορεί να προκαλέσει την πλήρη ή τη μερική ακύρωση του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως».
- 68 Τέλος, με τη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι ο λόγος ακυρώσεως που προέβαλε η JCB Service δεν μπορεί να θίξει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως, τόσο ως προς την αίτηση χορηγήσεως απαλλαγής, όσο και ως προς την παράβαση και ότι πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής.

- 69 Πρώτον, η JCB Service προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι απέρριψε τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που είχε προβάλει στο πλαίσιο της προσφυγής της κατά της επίμαχης αποφάσεως, ο οποίος αντλείται από τη μη συμμόρφωση της Επιτροπής προς την υποχρέωσή της να ενεργεί εντός εύλογης προθεσμίας, χωρίς να αποφανθεί επί της παραβάσεως των δικαιωμάτων της άμυνας που είχε, πάντως, ρητώς προβάλει. Ισχυρίζεται, επίσης, ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο μη λαμβάνοντας υπόψη μια εξ αντικειμένου προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας που προκύπτει, κατά την άποψή της, από τη διαπίστωση και μόνον ότι η διάρκεια της όλης διαδικασίας ήταν προδήλως υπερβολική.
- 70 Επιβάλλεται, σχετικώς, να τονισθεί ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 32 και 33 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η JCB Service υποστήριξε ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι η Επιτροπή δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωσή της να ενεργεί εντός εύλογης προθεσμίας, πράγμα που απορρέει τόσο από γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου όσο και από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Κατά την JCB Service, οι αφορώσες το σύστημά της διανομής συμφωνίες είχαν κοινοποιηθεί από τις 30 Ιουνίου 1973 και η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία αυτή 27 έτη αργότερα απορρίπτοντας το αίτημα απαλλαγής. Επίσης, κατά την ίδια εταιρία, η διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως που κινήθηκε κατόπιν της καταγγελίας της Central Parts διήρκεσε πέντε έτη, επίσης μη εύλογο χρονικό διάστημα.
- 71 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς την υποστηριζόμενη από την JCB Service άποψη, η εταιρία αυτή προέβαλε, κατά τρόπο μάλλον γενικό, ενώπιον του Πρωτοδικείου προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας σε σχέση με την προβαλλόμενη υπερβολική διάρκεια των δύο διοικητικών διαδικασιών (κοινοποίηση και παράβαση), χωρίς, πάντως, να διευκρινίσει συγκεκριμένα πώς επηρεάστηκε, κατά το ένα μετά το άλλο στάδιο της διαδικασίας, η δυνατότητά της να αμυνθεί στη μία ή την άλλη διαδικασία (βλ., απόφαση *Limburgse Vinyl Maatschappij* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψεις 176 και 177).
- 72 Ειδικότερα, όσον αφορά τη διαδικασία κοινοποιήσεως, η JCB Service περιορίστηκε να καταγγείλει την υπερβολικά μεγάλη διάρκεια αυτής της διαδικασίας. Ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το γεγονός και μόνον ότι μία απόφαση εκδόθηκε μετά την πάροδο εύλογης προθεσμίας δεν καθιστά παράνομη απόφαση ληφθείσα από την Επιτροπή κατόπιν κοινοποιήσεως μιας συμφωνίας.

- 73 Επίσης, μόνη η καθυστέρηση αυτή δεν έβλαψε τα συμφέροντα της JCB Service. Πράγματι, μετά την κοινοποίηση των συμφωνιών του 1973 και καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου που διέρρευσε μέχρι την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, η JCB Service ετύγχανε της εφαρμογής των ευεργετικών διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17.
- 74 Όσον αφορά το μέρος της επίμαχης αποφάσεως που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και επιβάλλει πρόστιμο στην JCB Service, πρέπει να τονιστεί ότι το Πρωτοδικείο υπογράμμισε το γεγονός ότι η JCB Service περιορίστηκε να υποστηρίξει την άποψη ότι η διάρκεια της διαδικασίας απέδειξε τη μεροληψία και την κακή διαχείριση του φακέλου από την Επιτροπή, πράγμα που αρκεί να αποδείξει τον παράνομο χαρακτήρα της επίμαχης αποφάσεως.
- 75 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο στήριξε το σκεπτικό του χωρίς να παραβεί το κοινοτικό δίκαιο και χωρίς να παραμορφώσει τα επιχειρήματα της JCB Service.
- 76 Εντούτοις, η JCB Service υποστηρίζει ότι στερήθηκε του δικαιώματός της να στραφεί κατά της αδράνειας της Επιτροπής με προσφυγή κατά παραλείψεως, δυνάμει του άρθρου 232 ΕΚ, και να υπεραμυνθεί, εν πάση περιπτώσει, της απόψεώς της έναντι των εσφαλμένων εκτιμήσεων της Επιτροπής στο πλαίσιο του διαδικαστικού διαλόγου που διεξάγεται μεταξύ του κοινοποιούντος και της Επιτροπής, καθώς και στο πλαίσιο εκείνου που διεξάγεται κατά τη διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως.
- 77 Ακόμα και αν υποτεθεί ότι η JCB Service μπορεί να προβάλει τα ως άνω επιχειρήματα ενώπιον του Δικαστηρίου, πρέπει να τονιστεί ότι η άσκηση των δικαιωμάτων της άμυνας δεν επηρεάστηκε από τη μακρά χρονική περίοδο που διέρρευσε μεταξύ της κοινοποίησης των συμφωνιών το 1973 και της εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως. Πράγματι, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η JCB Service είχε τη δυνατότητα, αφενός, να ασκήσει προσφυγή κατά παραλείψεως στρεφόμενη κατά της Επιτροπής με αίτημα να αποφανθεί η Επιτροπή επί της αιτήσεως της επίμαχης απαλλαγής και, αφετέρου, να κοινοποιήσει στην Επιτροπή, μέσω του εντύπου Α/Β, τις συμφωνίες ή πρακτικές που εφαρμόζε. Αυτό, όμως, δεν συνέβη εν προκειμένω.

- 78 Επομένως, η JCB Service δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να προβάλει προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας στο πλαίσιο της διαδικασίας κοινοποιήσεως.
- 79 Όσον αφορά τη διαδικασία παραβάσεως, πρέπει να τονιστεί ότι η JCB Service δεν προέβαλε κανένα συγκεκριμένο επιχείρημα για να αποδείξει προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας στο πλαίσιο εξετάσεως της καταγγελίας της Central Parts εκ μέρους των υπηρεσιών της Επιτροπής. Επίσης, η JCB Service δεν αμφισβήτησε ενώπιον του Δικαστηρίου τους λόγους για τους οποίους το Πρωτοδικείο απέρριψε την αιτίασή της για προσβολή, εκ μέρους της Επιτροπής, του δικαιώματός της να έχει πρόσβαση στα κρίσιμα για την άμυνά της έγγραφα του φακέλου.
- 80 Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί και να κριθεί ως αβάσιμη η πρώτη αιτίαση που διατύπωσε η JCB Service.
- 81 Δεύτερον, η JCB Service αιτιάται το Πρωτοδικείο ότι υπέπεσε σε πεπλανημένη εκτίμηση καθόσον δεν έκρινε ως λόγο ακυρώσεως τη διάκριση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την επίμαχη απόφαση μεταξύ της διαδικασίας κοινοποιήσεως και της διαδικασίας παραβάσεως. Μία τέτοια διάκριση είναι αβάσιμη και αποβλέπει στη μη παραδοχή των αρνητικών συνεπειών της υπερβολικής διάρκειας της διαδικασίας εκδόσεως αποφάσεως επί του συνόλου της συγκεκριμένης υποθέσεως.
- 82 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μολονότι, τυπικώς, η επίμαχη απόφαση δεν διακρίνει μεταξύ της διαδικασίας κοινοποιήσεως και της διαδικασίας παραβάσεως, σαφώς προκύπτει από την απόφαση αυτή ότι η Επιτροπή αποφαινεται χωριστά επί του αιτήματος απαλλαγής και επί της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως.
- 83 Πρώτον, όσον αφορά το μέρος της επίμαχης αποφάσεως το σχετικό με την απόρριψη της αιτήσεως απαλλαγής του 1973, από τις αιτιολογικές σκέψεις 197 έως 222 της αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι, πριν από την απόρριψη της αιτήσεως

απαλλαγής, η Επιτροπή εξέτασε κατά πόσο μπορούσε να ικανοποιηθεί το αίτημα αυτό δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ ή βάσει των κανονισμών που εκδόθηκαν προς εφαρμογήν αυτού του άρθρου, συγκεκριμένα, των κανονισμών (ΕΟΚ) 1983/83 της Επιτροπής, της 22ας Ιουνίου 1983, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου [81], παράγραφος 3, της Συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής διανομής (ΕΕ L 173 σ. 1), (ΕΚ) 1475/95 της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 1995, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου [81], παράγραφος 3, της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής, πώλησης και εξυπηρέτησης μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ L 145, σ. 25), και (ΕΚ) 2790/1999 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1999, για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ L 336, σ. 21).

84 Το ίδιο συμβαίνει, επίσης, όσον αφορά το μέρος της επίμαχης αποφάσεως που διαπιστώνει την παράβαση. Πράγματι, όπως προκύπτει από την εκατοστή τεσσαρακοστή έως την εκατοστή εβδομηκοστή αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, η εκτίμηση της Επιτροπής στηρίζεται σαφώς επί των συμφωνιών της JCB Service ή των ρητρών αυτών των συμφωνιών που δεν κοινοποιήθηκαν προσηκόντως, δηλαδή δεν κοινοποιήθηκαν μέσω του εντύπου Α/Β που προβλέπει ο κανονισμός 27. Εξάλλου, από την επίμαχη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη ενέργειες της JCB Service που δεν σχετιζόνταν με τις κοινοποιηθείσες το 1973 συμφωνίες.

85 Επί του ζητήματος αυτού, πάντως, η JCB Service υποστήριξε ενώπιον του Πρωτοδικείου, καθώς και στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ότι οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις των κοινοποιηθεισών το 1973 συμφωνιών, μολοντί κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή χωρίς τη χρήση του εντύπου Α/Β, έπρεπε, ενόψει των περιστάσεων της παρούσας υποθέσεως, να ληφθούν υπόψη και να τύχουν της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17.

86 Ο ισχυρισμός αυτός είναι, εν πάση περιπτώσει, απορριπτέος. Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι η χρήση του προαναφερθέντος εντύπου Α/Β είναι υποχρεωτική και ότι συνιστά προϋπόθεση απαραίτητη για την έγκυρη κοινοποίηση (βλ. απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, 209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1980, σ. 3125, σκέψεις 61 και 62).

- 87 Επομένως, ορθώς το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απόφαση που κατέληξε στην ύπαρξη παραβάσεως αποφεύγει να στηριχθεί σε στοιχεία τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο κοινοποιήσεως και επιχειρεί μόνο να αποδείξει ότι οι προσαπτόμενες στην JCB Service πρακτικές αφίστανται των προβλεπομένων στις κοινοποιηθείσες συμφωνίες. Ορθώς, επίσης, κατέληξε ότι η παλαιότητα της κοινοποιήσεως των συμφωνιών δεν μπορεί να θίξει τη νομιμότητα της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως, η οποία βασίζεται σε στοιχεία διαφορετικά των κοινοποιηθέντων.
- 88 Τέλος, ως προς το μέρος της επίμαχης αποφάσεως που επιβάλλει πρόστιμο στην JCB Service, αναμφισβητήτως προκύπτει από την απόφαση αυτή και, ιδίως, από τη διακοσιοστή εικοστή έβδομη και τη διακοσιοστή εικοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη, ότι οι συμφωνίες του 1973, οι οποίες κοινοποιήθηκαν σύμφωνα προς τις τυπικές απαιτήσεις του κανονισμού 27, δεν ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή κατά τον υπολογισμό του ύψους του επιβλητέου προστίμου.
- 89 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί η δεύτερη αιτίαση που προέβαλε η JCB Service και, κατά συνέπεια, να κριθεί αβάσιμο το πρώτο σκέλος του εξεταζόμενου λόγου.

Επί του δευτέρου σκέλους

- 90 Επισημαίνεται ότι το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, με τη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας αποτελεί μέρος της κοινοτικής έννομης τάξεως και έχει εφαρμογή επί των διαδικασιών των σχετικών με παραβάσεις των αφορόντων τις επιχειρήσεις κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, C-199/92 P, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4287, σκέψεις 149 και 150, καθώς και C-235/92 P, Montecatini κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4539, σκέψεις 175 και 176).

- 91 Έχοντας υπόψη αυτή τη νομολογία, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 53 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το γεγονός και μόνον ότι η Επιτροπή εξέδωσε δύο διαδοχικές ανακοινώσεις αιτιάσεων δεν αρκεί για να αποδειχθεί η παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.
- 92 Στην ίδια σκέψη το Πρωτοδικείο τόνισε, επίσης, ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι υιοθέτησε γενικό τεκμήριο ενοχής της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως, παρά μόνον αν οι διαπιστώσεις περί τα πραγματικά περιστατικά στις οποίες προέβη με την απόφαση δεν στηρίζονται στα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία.
- 93 Λαμβανομένης, όμως, υπόψη της υπάρξεως υπηρεσιακού σημειώματος, της 16ης Μαΐου 1995, του διευθυντή των υπηρεσιών πωλήσεως, απευθυνόμενου στους διευθύνοντες συμβούλους των εταιριών του ομίλου JCB, στο οποίο αναφέρεται ότι η απαγόρευση παραλλήλων εισαγωγών αντιβαίνει προς τις αποφάσεις της Επιτροπής και προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η JCB Service δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι αγνοούσε τις απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού, πράγμα που αποδεικνύεται, εξάλλου, από το γεγονός ότι κοινοποίησε τις αποφάσεις της ευθύς μετά την προσχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στην Κοινότητα.
- 94 Στο ίδιο πλαίσιο και αναφορικά με επιστολή της 13ης Απριλίου 1995 της Berkeley JCB προς την JCB Sales, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η επιστολή αυτή αναφέρεται στο ενδεχόμενο να στραφούν κατά του διανομέα αυτού τόσο οι τελικοί καταναλωτές όσο και αντιπρόσωποι, προσθέτοντας ότι, ακόμη και αν η Επιτροπή ερμήνευσε πεπλανημένως τη φράση αυτή, εκθέτοντας στην επίμαχη απόφαση ότι επρόκειτο περί τελικών χρηστών του εξωτερικού και των νομίμων αντιπροσώπων τους, η ενδεχόμενη αυτή ανακρίβεια δεν αποδεικνύει αφ' εαυτής μεροληπτική συμπεριφορά, αλλά, μάλλον κακή κατανόηση του εγγράφου.
- 95 Επίσης, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 56 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αναφορικά με απόφαση του cour d'appel de Paris της 8ης Απριλίου 1998 και απόφαση του tribunal de commerce de Nîmes (Γαλλία) της 22ας Ιουνίου

1999, ότι το γεγονός ότι ο καταγγέλλων σε μια διαδικασία εφαρμογής του κανονισμού 17 επέδειξε, ενδεχομένως, επιλήψιμη συμπεριφορά, για την οποία καταδικάστηκε με δικαστική απόφαση, δεν ασκεί επιρροή στο υποστατό των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν εις βάρος της JCB Service και οι οποίες, επιπλέον, είναι αυτοτελείς.

⁹⁶ Τέλος, σχετικά με ηχογράφηση συνομιλίας που πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1996 στις εγκαταστάσεις του εξουσιοδοτημένου διανομέα Watling JCB, μεταξύ των υπαλλήλων της ΓΔ «Ανταγωνισμός» και των εκπροσώπων του εν λόγω διανομέα, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, από την προκύπτουσα από τη συζήτηση περιγραφή των σχέσεων μεταξύ του ομίλου JCB και ενός από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του, κανένα στοιχείο δεν μπορεί να απομονωθεί σαφώς ως συνιστών απόδειξη, αρνητική ή θετική, περί του ότι οι πρακτικές του δικτύου διανομής συνιστούσαν παράβαση. Κατά το Πρωτοδικείο, δεν είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το έγγραφο, κατά την εκ μέρους της εξέταση των στοιχείων της παραβάσεως, προκειμένου να αποκρύψει ένα απαλλακτικό αποδεικτικό στοιχείο.

⁹⁷ Κατά την JCB Service, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έρχεται σε σύγκρουση με την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, το οποίο προϋποθέτει ότι κάθε εύλογη αμφιβολία ως προς τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να αποβαίνει προς όφελος του κατηγορουμένου. Το Πρωτοδικείο υπέπεσε, σχετικώς, σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως μη ανταποκρινόμενο στην υποχρέωσή του να λάβει υπόψη ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που είχε προσκομίσει η JCB Service και να τα εξετάσει, σε συνάφεια με άλλα αποδεικτικά στοιχεία, ώστε να στηριχθεί σε μία δέσμη βασίμων, ακριβών και λογικώς συνεπών ενδείξεων. Επίσης, το Πρωτοδικείο, κατά την άποψη της JCB Service, απέρριψε ή δεν έλαβε δεόντως υπόψη του αποδεικτικά στοιχεία τα οποία βεβαιώνουν την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.

⁹⁸ Ειδικότερα, η JCB Service υποστηρίζει, πρώτον, ότι η εξέταση του φακέλου στην παρούσα υπόθεση με την έκδοση δύο ανακοινώσεων αιτιάσεων αποδεικνύει τη μεροληψία της Επιτροπής και, κατά συνέπεια, την παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η JCB Service υποστηρίζει, ουσιαστικώς, ότι πεπλανημένως το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 53 της

αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το γεγονός και μόνο ότι η Επιτροπή εξέδωσε δύο διαδοχικές ανακοινώσεις αιτιάσεων δεν αποδεικνύει τη μη εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση της αρχής αυτής.

- 99 Πρέπει, σχετικώς, να τονιστεί ότι η έκδοση ανακοινώσεως αιτιάσεων εκ μέρους της Επιτροπής δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως απόδειξη τεκμηρίου ενοχής εις βάρος της οικείας επιχειρήσεως. Άλλως, η κίνηση οποιασδήποτε σχετικής διαδικασίας θα μπορούσε, δυνητικώς, να θεωρηθεί παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.
- 100 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι η πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων δεν έλαβε υπόψη την κοινοποίηση που πραγματοποιήθηκε το 1973, στοιχείο που επισήμανε η JCB Service στις 6 Ιουλίου 1998 με τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε σε απάντηση αυτής της ανακοινώσεως, κατόπιν δε κατά την ακρόασή της από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, στις 16 Οκτωβρίου 1998. Σ' αυτό, επομένως, το πλαίσιο και προς συμπλήρωση των παραλείψεων της πρώτης ανακοινώσεως, η Επιτροπή εξέδωσε, κατόπιν των παρατηρήσεων της JCB Service, τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων.
- 101 Επομένως, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της JCB Service, η έκδοση δύο διαδοχικών ανακοινώσεων αιτιάσεων, υπό τις περιστάσεις που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει στοιχείο που να αποδεικνύει την παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.
- 102 Συνεπώς, η πρώτη αίτηση που διατύπωσε η JCB Service πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

- 103 Δεύτερον, η JCB Service αιτιάται το Πρωτοδικείο ότι δεν έκρινε ως λόγο ακυρώσεως τις εκτιμήσεις της Επιτροπής τις στηριζόμενες επί εσωτερικών εγγράφων της JCB Service, όπως, η επιστολή της 13ης Απριλίου 1995 της Berkeley JCB προς την JCB Sales, το υπηρεσιακό σημείωμα της 16ης Μαΐου 1995, και τα πρακτικά της συνομιλίας με τη Watling JCB, που πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1996. Κατά την JCB Service, η Επιτροπή εξέτασε τα έγγραφα αυτά μεροληπτικώς, μη λαμβάνοντας υπόψη τα απαλλακτικά για την ίδια στοιχεία και τεκμαίροντας την ενοχή της.
- 104 Στο ίδιο πλαίσιο, η JCB Service υποστηρίζει, επίσης, ότι πεπλανημένως το Πρωτοδικείο, ακολουθώντας την Επιτροπή, δεν έλαβε υπόψη του ή αγνόησε ορισμένες αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων και διοικητικών αρχών που αποδείκνυαν το κύρος των συμφωνιών που είχε συνάψει η JCB Service, καθώς και την εφαρμογή τους, όπως των αποφάσεων: του *cour d'appel de Paris* της 8ης Απριλίου 1998, του *tribunal de commerce de Nîmes* της 22ας Ιουνίου 1999, του γαλλικού Συμβουλίου Ανταγωνισμού της 20ής Ιουλίου 2001 και της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιρλανδικής αρχής, της 22ας Σεπτεμβρίου 1994.
- 105 Πρέπει εξ αρχής να τονιστεί ότι η JCB Service, μολονότι τυπικώς επικαλείται πεπλανημένη εκτίμηση ή αιτιολόγηση, επιδιώκει, ουσιαστικώς, να αμφισβητήσει την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και, ιδίως, να αμφισβητήσει την αποδεικτική αξία ορισμένων πραγματικών περιστατικών και εγγράφων βάσει των οποίων το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν επέδειξε μεροληψία έναντι αυτής.
- 106 Πρέπει σχετικώς να τονιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, από τα άρθρα 225 ΕΚ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για την εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεων του προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας που του έχουν υποβληθεί, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Όταν το Πρωτοδικείο έχει εξακριβώσει ή εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ασκήσει, δυνάμει του άρθρου 225 ΕΚ, έλεγχο όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών αυτών περιστατικών και τις έννομες συνέπειες που έχει συναγάγει το Πρωτοδικείο (βλ., αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, *Baustahlge-webe* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 23, και της 6ης Απριλίου 2006, C-551/03 P, *General Motors* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-3173, σκέψη 51).

- 107 Επίσης, από τη νομολογία προκύπτει ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να διαπιστώνει πραγματικά περιστατικά ούτε, καταρχήν, να εξετάζει τις αποδείξεις που δέχθηκε το Πρωτοδικείο προς στήριξη των περιστατικών αυτών. Πράγματι, αφ' ης στιγμής οι αποδείξεις αυτές προέκυψαν νομοτύπως και τηρήθηκαν οι γενικές αρχές του δικαίου, καθώς και οι εφαρμοστέοι δικονομικοί κανόνες περί της διεξαγωγής των αποδείξεων, το Πρωτοδικείο είναι αποκλειστικά αρμόδιο να εκτιμήσει την αξία που πρέπει να προσδοθεί στα στοιχεία που του προσκομίσθηκαν. Κατά συνέπεια, η εκτίμηση αυτή δεν αποτελεί, πλην της περιπτώσεως παραμορφώσεων των στοιχείων αυτών, νομικό ζήτημα υποκείμενο στον έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ. αποφάσεις *Baustahlgewebe* κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 24· της 14ης Ιουλίου 2005, C-40/03 P, *Rica Foods* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-6811, σκέψη 60· *General Motors* κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 52, και της 18ης Μαΐου 2006, C-397/03 P, *Archer Daniels Midland* και *Archer Daniels Midland Ingredients* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-4429, σκέψη 85).
- 108 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι μία τέτοια παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας και να μη χρειάζεται να πραγματοποιηθεί νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (απόφαση *General Motors* κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 54).
- 109 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εκτίμηση στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 54 έως 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως συνιστά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί κατ' ανείρεση, δεδομένου ότι η JCB Service δεν απέδειξε ότι το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε το περιεχόμενο των εγγράφων της δικογραφίας που είχε υπόψη του. Πράγματι, το Πρωτοδικείο περιορίστηκε να εξετάσει αν η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων θα μπορούσε να θεωρηθεί μεροληπτική, καταλήγοντας ότι αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω.
- 110 Συνεπώς, τα πρώτα αυτά επιχειρήματα που προέβαλε η JCB Service στο πλαίσιο της δεύτερης αιτιάσεως πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.
- 111 Η JCB Service επικαλείται, επίσης, στο πλαίσιο αυτής της αιτιάσεως, απόφαση του γαλλικού Συμβουλίου Ανταγωνισμού της 20ής Ιουλίου 2001, καθώς και απόφαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιρλανδικής αρχής της 22ας Σεπτεμβρίου 1994, οι οποίες είναι ευνοϊκές για αυτήν.

- 112 Όσον αφορά την πρώτη από τις προαναφερθείσες στην προηγούμενη σκέψη αποφάσεις, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι μπορεί να προβληθεί εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι είναι μεταγενέστερη της επίμαχης απόφασεως. Επομένως, δεν μπορεί, αυτή καθαυτή, να θέσει υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως ούτε τη νομιμότητα της επίμαχης απόφασεως.
- 113 Όσον αφορά την προαναφερθείσα απόφαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιρλανδικής αρχής, πρέπει να τονιστεί ότι δεν έγινε επίκληση της απόφασεως αυτής ενώπιον του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο παραβιάσεως της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.
- 114 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, αν επιτρεπόταν σε έναν από τους διαδίκους να προβάλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου λόγο και επιχειρήματα που δεν είχε προβάλει ενώπιον του Πρωτοδικείου, τούτο θα σήμαινε ότι ο διάδικος αυτός θα είχε τη δυνατότητα να υποβάλει στην κρίση του Δικαστηρίου, του οποίου η αρμοδιότητα επί των αιτήσεων αναιρέσεως είναι περιορισμένη, διαφορά με ευρύτερο περιεχόμενο από τη διαφορά που εκδίκασε το Πρωτοδικείο. Όταν έχει ασκηθεί αναίρεση, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται, συνεπώς, στον έλεγχο της νομικής λύσεως που δόθηκε ενόψει των ισχυρισμών και επιχειρημάτων που προβλήθηκαν και εξετάστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου (βλ., απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, C-266/97 P, VBA κατά VGB κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-2135, σκέψη 79).
- 115 Επομένως, οι ισχυρισμοί της JCB Service οι στηριζόμενοι στην απόφαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιρλανδικής αρχής πρέπει, επίσης, να απορριφθούν ως απαράδεκτοι.
- 116 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη η δεύτερη αιτίαση της JCB Service.
- 117 Τέλος, η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε δεόντως υπόψη, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία προέκυπτε παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, ειδικότερα τηλεομοιοτυπία της 2ας Ιουνίου 1997 και υπόμνημα της 26ης Ιανουαρίου 1996 του διευθυντή έρευνας αγοράς της JCB Sales.

- 118 Όσον αφορά το υπόμνημα της 26ης Ιανουαρίου 1996, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως και η προαναφερθείσα απόφαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιρλανδικής αρχής, δεν προβλήθηκε, επίσης, ενώπιον του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο της παραβίασεως της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας και, επομένως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 114 της παρούσας αποφάσεως, το αντλούμενο από το υπόμνημα αυτό επιχειρήματα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 119 Όσον αφορά την τηλεομοιοτυπία της 2ας Ιουνίου 1997, που απέστειλε υπάλληλος της ΓΔ IV σε εκπρόσωπο της Central Parts, η οποία προβάλλεται ως εμφανίσιμη την προβαλλόμενη πρόθεση των υπηρεσιών της Επιτροπής να συλλέξουν επιβαρυντικά στοιχεία εις βάρος της JCB Service, διαπιστώνεται ότι, εν πάση περιπτώσει, τα αντλούμενα από την τηλεομοιοτυπία αυτή επιχειρήματα δεν είναι ικανά να αποδείξουν ότι το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε τα υποβληθέντα στην κρίση του αποδεικτικά στοιχεία.
- 120 Πρέπει, σχετικώς, να τονιστεί ότι η τηλεομοιοτυπία αυτή απεστάλη σε εκπρόσωπο της καταγγέλλουσας Central Parts στις 2 Ιουνίου 1997, δηλαδή έξι και πλέον μήνες μετά τον έλεγχο που διεξήγαγαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής στις 5 Νοεμβρίου 1996 στις εγκαταστάσεις των εταιριών του ομίλου JCB και των αντιπροσώπων του στο Ηνωμένο Βασίλειο. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το γεγονός ότι υπάλληλος της Επιτροπής, ο οποίος έλαβε μέρος, όπως ισχυρίζεται η JCB Service, στην εξέταση της καταγγελίας της Central Parts, μπορούσε να εκφέρει άποψη ως προς τη θέση στο αρχείο της καταγγελίας αυτής ή την κίνηση διαδικασίας διαπιστώσεως παραβίασεως, δεν επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος περί μεροληπτικής εξετάσεως της υποθέσεως αυτής εκ μέρους των υπηρεσιών της Επιτροπής και, επομένως, περί παραβίασεως της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.
- 121 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ορθώς το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 60 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από τον τρόπο διεξαγωγής της διοικητικής διαδικασίας δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή ερμήνευσε τα έγγραφα και τα πραγματικά περιστατικά με προκατάληψη και μεροληψία ούτε ότι επέδειξε μεροληπτική συμπεριφορά εις βάρος της αναιρεσιθείσας.

- 122 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η τελευταία αιτίαση που διατύπωσε η JCB Service και το δεύτερο σκέλος του εξεταζόμενου λόγου, επομένως δε, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως στο σύνολό του ως μερικώς απαράδεκτος και μερικώς αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

- 123 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως διαιρείται σε δύο σκέλη. Η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη, αφενός, το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και, αφετέρου, το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ αρνούμενο να ακυρώσει την επίμαχη απόφαση κατά το μέρος που αυτή απορρίπτει την αίτηση απαλλαγής που υπέβαλε η JCB Service το 1973. Έκαστο των δύο αυτών σκελών περιλαμβάνει χωριστές αιτιάσεις.

Επί του πρώτου σκέλους

- 124 Η JCB Service αιτιάται το Πρωτοδικείο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά, αφενός, το πρώτο στοιχείο παραβάσεως στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 1, στοιχείο α', της επίμαχης αποφάσεως, το οποίο συνίσταται στον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων εκ μέρους των εγκατεστημένων στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία και τη Γαλλία αντιπροσώπων του ομίλου JCB προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς, τελικούς καταναλωτές ή προς διανομείς εγκατεστημένους εκτός των αποκλειστικών περιοχών, ιδίως δε εντός άλλων κρατών μελών, και, αφετέρου, το δεύτερο στοιχείο παραβάσεως, στο οποίο αναφέρεται το ίδιο άρθρο, στοιχείο β', της αποφάσεως αυτής, το οποίο συνίσταται στον επιβληθέντα στους εγκατεστημένους στη Γαλλία και την Ιταλία αντιπροσώπους περιορισμό των πηγών εφοδιασμού, λόγω της απαγορεύσεως του αμοιβαίου μεταξύ τους εφοδιασμού.

— Επί του πρώτου στοιχείου της παραβάσεως που συνίσταται στον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων των εγκατεστημένων στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία και τη Γαλλία αντιπροσώπων

- 125 Όσον αφορά, πρώτον, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι κοινοποιηθείσες συμφωνίες οι σχετικές με τους κύριους διανομείς και μεταπωλητές αυτού του κράτους μέλους περιλαμβάνουν, στη μορφή υπό την οποία κοινοποιήθηκαν το 1975, τη ρήτρα υπ' αριθ. 4. Η ρήτρα αυτή, κατά την οποία απαγορεύεται η πώληση προς μη εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους, δεν επέβαλε γενική απαγόρευση πωλήσεων προς τελικούς μεταπωλητές ούτε προς μη εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους εκτός της αποκλειστικής περιοχής. Εντούτοις, η Επιτροπή την ερμήνευσε υπό την έννοια ότι επιβάλλει γενική απαγόρευση πωλήσεων εκτός της περιοχής αυτής.
- 126 Το Πρωτοδικείο αφού εξέτασε, σχετικώς, με τη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως διάφορα έγγραφα, όπως μια επιστολή που απηύθυνε στις 26 Οκτωβρίου 1992 η Watling JCB στον γραμματέα του Queen's Award Office, επιστολή της Berkeley JCB στην JCB Sales, της 13ης Απριλίου 1995, επιστολή της 21ης Νοεμβρίου 1995 της TC Harrison JCB και επιστολή της Gunn JCB προς την JCB Sales, διαπίστωσε ότι τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν, κατά τρόπο συγκλίνοντα, ότι ορισμένοι διανομείς θεώρησαν ότι η συμφωνία τους με τον όμιλο JCB τους υποχρέωνε να ακολουθούν περιοριστικές εμπορικές πρακτικές και, κατά συνέπεια, υιοθέτησαν αντίστοιχη συμπεριφορά. Επίσης, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι, πέραν της απαγορεύσεως των πωλήσεων προς μη εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους, που επιβάλλει η ρήτρα 4 της συμφωνίας αυτής, οι διανομείς αυτοί συμπεριφέρθηκαν ως να υπέκειντο σε γενικότερη απαγόρευση πωλήσεων εκτός της περιοχής τους, ιδίως προς εξαγωγή.
- 127 Βάσει των διαπιστώσεων αυτών, το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο εφαρμόστηκαν περιοριστικές πρακτικές αυτοτελείς σε σχέση με το περιεχόμενο των κοινοποιηθεισών συμφωνιών και ότι, κατά συνέπεια, το πρώτο στοιχείο παραβάσεως που συνίσταται στον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων έχει αποδειχθεί.
- 128 Η JCB Service υποστηρίζει ότι, κατόπιν μιας προφανώς πεπλανημένης εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο

κρίνοντας ως παράβαση την επιβληθείσα στους διανομείς υποχρέωση που περιλαμβάνεται στη ρήτρα 4 της συμφωνίας αυτής, να μην πωλούν χονδρικώς προϊόντα προοριζόμενα για μεταπώληση προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς.

- 129 Πρέπει εξ αρχής να τονιστεί ότι με την αιτίασή της αυτή η JCB Service περιορίζεται να αμφισβητήσει συνολικώς την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και το συμπέρασμα που διατυπώνει με τη σκέψη 89 της ίδιας αποφάσεως, υποστηρίζοντας, ουσιαστικώς, ότι το Πρωτοδικείο όφειλε να καταλήξει σε αντίθετο συμπέρασμα, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως. Εντούτοις, η JCB Service δεν προβάλλει κανένα σοβαρό επιχείρημα που να θεμελιώνει το συμπέρασμα ότι το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε το περιεχόμενο των εγγράφων της δικογραφίας που είχε υπόψη του ή ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 130 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές και σύμφωνα με την παρατεθείσα στις σκέψεις 106 έως 108 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, το πρώτο επιχείρημα της πρώτης αιτιάσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 131 Δεύτερον, όσον αφορά την Ιρλανδία, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, με τη σκέψη 90 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι τυποποιημένες συμφωνίες που κοινοποιήθηκαν δεν περιελάμβαναν ρήτρα απαγορεύουσα τη χονδρική πώληση προς μη εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους, όπως αυτή που εξετάστηκε στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά συμφωνία συναφθείσα το 1992 μεταξύ της JCB Sales και της Earthmover Commercial Industrial (ECI) JCB, που ήταν ο διανομέας της στην Ιρλανδία, περιλαμβάνουσα την υπ' αριθ. 4 ρήτρα, αναφορικά με τις χονδρικές πωλήσεις, η οποία ήταν παρόμοια των ρητρών υπ' αριθ. 4 των συμφωνιών που είχαν συναφθεί με τους κύριους διανομείς και μεταπωλητές στο Ηνωμένο Βασίλειο. Όπως εκτίθεται στην ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η συμφωνία αυτή δεν κοινοποιήθηκε.
- 132 Το Πρωτοδικείο, αφού εξέτασε σχετικώς διάφορα έγγραφα επί των οποίων η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της, όπως μια τηλεμοιοτυπία της JCB Sales προς την JCB SA, της 31ης Ιανουαρίου 1995, και δύο άλλες τηλεμοιοτυπίες της ECI JCB προς την JCB Sales, της 31ης Ιανουαρίου και της 30ής Μαρτίου 1995, το

Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι στο πλαίσιο συμβατικών ρητρών πανομοιότυπων προς αυτές του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά μη κοινοποιηθεισών, τα πραγματικά αυτά στοιχεία που τέθηκαν υπόψη του, ενισχυόμενα από την ακολουθούμενη κατά κανόνα συμπεριφορά περιορισμού των πωλήσεων εκτός αποκλειστικής περιοχής στο λοιπό δίκτυο διανομής της JCB, μπορούν να αποδείξουν το στοιχείο της παραβάσεως που συνίσταται στον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων εκτός αποκλειστικής περιοχής.

- 133 Η JCB Service υποστηρίζει ότι, αντιθέτως των όσων προκύπτουν από τις σκέψεις 90 και 91 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η υπ' αριθ. 4 ρήτρα της συμφωνίας διανομής που αφορούσε την Ιρλανδία δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ. Ισχυρίζεται, σχετικώς, ότι η απαγόρευση πωλήσεων που περιέχεται στη συναφθείσα το 1992 συμφωνία με τους διανομείς και μεταπωλητές στην Ιρλανδία ταυτίζεται με τη ρήτρα 4 των συμφωνιών που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο. Εφόσον το Πρωτοδικείο έκρινε με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η ρήτρα αυτή που αφορά τις εφαρμοζόμενες στο Ηνωμένο Βασίλειο συμφωνίες, δεν συνιστά παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ, δεν έχει σημασία το γεγονός ότι η αφορώσα την Ιρλανδία συμφωνία, η οποία περιελάμβανε την ίδια ρήτρα, δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή. Επίσης, η JCB Service υποστηρίζει ότι τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται η σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αναλύθηκαν κατά τρόπο προφανώς πεπλανημένο από το Πρωτοδικείο.
- 134 Διαπιστώνεται, αφενός, ότι, αντιθέτως προς τον ισχυρισμό της JCB Service, το Πρωτοδικείο δεν έκρινε, με τη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η υπ' αριθ. 4 ρήτρα των συμφωνιών με τους διανομείς και μεταπωλητές στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν δημιουργεί ζητήματα σε σχέση με το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, σχετικώς, ότι, παρά το γεγονός ότι η εφαρμοστέα στο Ηνωμένο Βασίλειο συμφωνία περιελάμβανε γενική απαγόρευση πωλήσεων, η ρήτρα αυτή ερμηνεύθηκε από τους διανομείς ως επιβάλλουσα γενική απαγόρευση πωλήσεων εκτός αποκλειστικής περιοχής.
- 135 Αφετέρου, όσον αφορά την παρατεθείσα με τη σκέψη 86 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, πρέπει να τονιστεί ότι για να είναι έγκυρη μια κοινοποίηση σε σχέση με το άρθρο 81 ΕΚ πρέπει να γίνει με χρήση του εντύπου A/B. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η συμφωνία που συνήψε η JCB Service το 1992 και αφορά την Ιρλανδία ουδέποτε κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή.

- 136 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το δεύτερο επιχείρημα της πρώτης αιτιάσεως που διατύπωσε η JCB Service είναι εντελώς αβάσιμο και πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί.
- 137 Όσον αφορά την προβαλλόμενη πεπλανημένη εκτίμηση των εγγράφων που εξέτασε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνεται ότι, με την αιτίασή της, η JCB Service αμφισβητεί την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων, χωρίς να προβάλλει επιχειρήματα από τα οποία να προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε το περιεχόμενο των εγγράφων της δικογραφίας ή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 138 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές και σύμφωνα με την παρατεθείσα στις σκέψεις 106 έως 108 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, το επιχείρημα πρέπει επίσης να απορριφθεί αυτό ως απαράδεκτο.
- 139 Τρίτον, όσον αφορά τη Γαλλία, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε με τη σκέψη 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι η τυποποιημένη συμφωνία αντιπροσωπείας του 1991 περιλαμβάνει, στο άρθρο 2, ρήτρα αμοιβαίας αποκλειστικότητας η οποία απαγορεύει, ιδίως, στον αντιπρόσωπο να πωλεί, να διανέμει ή να προωθεί, άμεσα ή έμμεσα, τα προϊόντα και τα ανταλλακτικά JCB εκτός της συμβατικώς παραχωρηθείσας περιοχής. Κατά την ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αυτή η μη κοινοποιηθείσα συμφωνία απαγορεύει τις ενεργητικές πωλήσεις και, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό της, επιβάλλει, επίσης, απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων εκτός της συμβατικώς παραχωρηθείσας περιοχής.
- 140 Αφού εξέτασε τα έγγραφα επί των οποίων η Επιτροπή στήριξε την επίμαχη απόφαση, προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη των προσαπτομένων περιορισμών, συγκεκριμένα μια τηλεομοιοτυπία της JCB SA προς εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο, της 21ης Ιουνίου 1988, επιστολή της 10ης Ιανουαρίου 1995 της JCB SA προς την εταιρία Philippe MPT και επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 1996 που απηύθυνε η Pinault équipement στην JCB SA, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνουν σε μεγάλο βαθμό τις περιοριστικές πρακτικές και τις πρακτικές κατακερματισμού της αγοράς που απέρρεαν από την τυποποιημένη συμφωνία περί διανομής.

- 141 Η JCB Service υποστηρίζει, σχετικώς, ότι το Πρωτοδικείο υιοθέτησε μια προφανώς πεπλανημένη ερμηνεία του άρθρου 2 της σχετικής με τη Γαλλία συμφωνίας αποφαινόμενο ότι η συμφωνία αυτή «απαγορεύει τις ενεργητικές πωλήσεις και σύμφωνα με το γράμμα της καθαυτό περιέχει επίσης απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων εκτός της παραχωρηθείσας περιοχής». Επίσης, κατά την JCB Service, το Πρωτοδικείο επικαλέστηκε προφανώς άσχετα αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να αποδείξει τον προβαλλόμενο περιορισμό.
- 142 Διαπιστώνεται ότι η επίμαχη απόφαση δεν στηρίζεται επί μιας προβαλλόμενης ρητής απαγορεύσεως περιλαμβανόμενης στην ίδια τη συμφωνία αντιπροσωπείας, αλλά στην εφαρμογή στην πράξη αυτής της συμφωνίας. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από την εκατοστή ενδέκατη έως την εκατοστή δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ιδίως δε την εκατοστή τεσσαρακοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως αυτής όπου η Επιτροπή διαπιστώνει ότι «η [συμφωνία] μεταξύ [του ομίλου] JCB και των επισήμων διανομέων της, όπως εφαρμόζεται στην πράξη, παρεμποδίζει ή περιορίζει τις πωλήσεις από τους εν λόγω διανομείς εκτός των παραχωρηθεισών προς αυτούς συμβατικών περιοχών».
- 143 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, ουδόλως επηρεάζεται το κύρος της επίμαχης αποφάσεως. Επομένως, το επιχείρημα που προέβαλε εν προκειμένω η JCB Service είναι αλυσιτελές και, κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί.
- 144 Όσον αφορά τα επιχειρήματα της JCB Service κατά τα οποία το Πρωτοδικείο στηρίχθηκε επί αλυσιτελών αποδεικτικών στοιχείων προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως, συγκεκριμένα επί τηλεομοιοτυπίας της 21ης Ιουνίου 1988, αποσταλείσα από την JCB SA σε έναν αντιπρόσωπο, και επί επιστολής της 31ης Ιανουαρίου 1996, αποσταλείσα από την Pinault Equipement στην JCB SA, διαπιστώνεται ότι η JCB Service αμφισβητεί και πάλι σχετικές με πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου σχετικές με την ύπαρξη απαγορευμένων πρακτικών, χωρίς ουδόλως να αποδεικνύει παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων.
- 145 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τις παράλληλες εξαγωγές στο σύνολο της οικείας γεωγραφικής αγοράς, ως προς το επιχείρημα κατά το οποίο το Πρωτοδικείο, με τις

σκέψεις 106 και 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προέβη σε πεπλανημένη εκτίμηση των εγγράφων που εξέτασε, συγκεκριμένα μιας επιστολής της 2ας Ιουνίου 1992 που απηύθυνε η JCB Sales στην Watling JCB και δύο τηλεομοιοτυπιών, της 11ης και της 15ης Μαΐου 1995, της γερμανικής θυγατρικής JCB Germany.

146 Πράγματι, με τη σκέψη 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο έκρινε κυριαρχικώς, χωρίς να προβεί σε καμία παραμόρφωση, αφενός, ότι από τα έγγραφα αυτά προέκυπτε ότι η JCB Service ακολουθεί πολιτική κατακερματισμού των περιοχών που έχουν παραχωρηθεί στους διανομείς της και των εθνικών αγορών, στο πλαίσιο της οποίας απαγορεύει, γενικώς, οποιαδήποτε πώληση εκτός συμβατικής περιοχής, είτε πρόκειται για παράλληλες εξαγωγές, στο περιθώριο του δικτύου της διανομής, είτε όχι, και, αφετέρου, ότι η συμπεριφορά αυτή ενισχύει τους περιορισμούς που επιβλήθηκαν στις παθητικές πωλήσεις.

147 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθούν όλα τα επιχειρήματα της JCB Service που αφορούν την αμφισβήτηση του πρώτου στοιχείου της παραβάσεως.

— Επί του δευτέρου στοιχείου της παραβάσεως που συνίσταται στον περιορισμό των πηγών εφοδιασμού των εγκατεστημένων στη Γαλλία και την Ιταλία αντιπροσώπων και στην απαγόρευση του αμοιβαίου εφοδιασμού μεταξύ αντιπροσώπων

148 Το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 112 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, όσον αφορά τη Γαλλία, το άρθρο 2 της τυποποιημένης συμφωνίας αντιπροσωπείας επιβάλλει, ως ουσιώδη προϋπόθεση της συμφωνίας αυτής, την προμήθεια προϊόντων και ανταλλακτικών του ομίλου JCB αποκλειστικώς από τη γαλλική θυγατρική JCB SA και από την JCB Service.

149 Κατά την ίδια σκέψη, στην Ιταλία, το άρθρο 4 της συμφωνίας διανομής απαγορεύει στους διανομείς να πωλούν ή να εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στην πώληση άλλων προϊόντων εκτός από τα προϊόντα του ομίλου JCB, το δε άρθρο 6 της συμφωνίας

αυτής περί διανομής τους επιβάλλει να προμηθεύονται ανταλλακτικά και άλλα δευτερεύοντα προϊόντα που χρησιμοποιούνται για την επισκευή των προϊόντων του ομίλου JCB αποκλειστικώς από την JCB SpA, πλην προηγούμενης έγγραφης συναίνεσως της JCB Service στις περιπτώσεις τις οποίες αφορούν τα δύο αυτά άρθρα.

- 150 Αφού έκρινε ότι οι ρήτρες αυτές των ως άνω συμφωνιών εξυπηρετούν περιοριστικό σκοπό, το Πρωτοδικείο εξέτασε με τη σκέψη 115 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως τα έγγραφα επί των οποίων στηρίχθηκε η Επιτροπή προκειμένου να διαπιστώσει την παράβαση στη Γαλλία, συγκεκριμένα μια επιστολή της 21ης Ιουνίου 1996, που απηύθυνε η JCB SA στη Sem-Cedima, μία των αντιπροσώπων της, και μία άλλη επιστολή, της 10ης Φεβρουαρίου 1999, εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου στη Γαλλία. Κατά την ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνουν την εφαρμογή των συμφωνιών και την ύπαρξη στη Γαλλία περιορισμών επί των πηγών εφοδιασμού των εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων του ομίλου JCB.
- 151 Όσον αφορά την Ιταλία, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, με τη σκέψη 116 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν βασίστηκε, προκειμένου να θεωρήσει το στοιχείο της παραβάσεως ως αποδειχθέν, σε άλλες αποδείξεις πλην των ρητρών της συμβάσεως και ότι η JCB Service υποστήριξε, σχετικώς, ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει κυρώσεις για ρήτρες που δεν ερμηνεύθηκαν και εφαρμόστηκαν αυστηρά, χωρίς να ερευνήσει και να αποδείξει ότι όντως εφαρμόστηκαν.
- 152 Μετά τη διευκρίνιση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το γεγονός ότι οι περιορίζουσες τον ανταγωνισμό ρήτρες δεν ερμηνεύτηκαν αυστηρά είναι αδιάφορο όσον αφορά το ζήτημα της αποδείξεως ή μη της προβαλλομένης παραβάσεως. Με την ίδια σκέψη, στηριζόμενο στη νομολογία του Δικαστηρίου, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι η έλλειψη κάθε αναλύσεως των αποτελεσμάτων της συμφωνίας στην επίμαχη απόφαση δεν συνιστά, από μόνη της, πλημμέλεια της αποφάσεως αυτής, δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις του αντιθέτου στον ανταγωνισμό σκοπού ή αποτελέσματος μιας συμφωνίας λαμβάνονται υπόψη εναλλακτικώς και όχι σωρευτικώς.

- 153 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 118 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ορθώς έκρινε η Επιτροπή ότι αποδείχθηκε το στοιχείο της παραβάσεως που συνίσταται στον περιορισμό των πηγών εφοδιασμού, ως προς τις αγορές των προϊόντων που αφορά η σύμβαση εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων διανομέων που δραστηριοποιούνται στη Γαλλία και στην Ιταλία.
- 154 Σχετικώς η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, παραβαίνοντας την εφαρμοστέα κοινοτική νομοθεσία, ειδικότερα τους κανονισμούς 1983/83 και 67/67/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 1967, περί εφαρμογής τού άρθρου [81], παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ σε κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 65). Πράγματι, η ανά κατηγορίες απαλλαγή θα μπορούσε να χορηγηθεί δυνάμει των κανονισμών 67/67 και 1983/83.
- 155 Υπενθυμίζεται ότι η JCB Service υποστήριξε ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι η αιτίαση κατά την οποία οι συμφωνίες επιβάλλουν περιορισμούς ως προς τις πηγές εφοδιασμού των εξουσιοδοτημένων διανομέων στη Γαλλία και στην Ιταλία, υποχρεώνοντάς τους να προμηθεύονται αποκλειστικώς από την εθνική θυγατρική της JCB Service και απαγορεύοντάς τους να πραγματοποιούν διασταυρούμενες προμήθειες μεταξύ εξουσιοδοτημένων διανομέων, στηρίζεται σε πεπλανημένη ερμηνεία εκ μέρους της Επιτροπής των συμφωνιών, δεδομένου ότι σκοπός των επίμαχων ρητρών είναι να διασφαλίσουν απλώς ότι οι διανομείς θα εμπορεύονται μόνον προϊόντα του ομίλου JCB. Επίσης, η JCB Service υποστήριξε ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε αν πράγματι εφαρμόστηκαν οι επίμαχες ρήτρες.
- 156 Διαπιστώνεται, επομένως, ότι τα επιχειρήματα που προβάλλει η JCB Service ενώπιον του Δικαστηρίου προς στήριξη του λόγου αναιρέσεως είναι όψιμα και, κατά συνέπεια, απαράδεκτα. Πράγματι, υπενθυμίζεται ότι, όπως τονίστηκε με τη σκέψη 114 της παρούσας αποφάσεως, η αναιρετική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται στην εκτίμηση της νομικής λύσεως που δόθηκε κατόπιν των ισχυρισμών που προβλήθηκαν και εξετάστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου.
- 157 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα της JCB Service που αμφισβητούν το δεύτερο στοιχείο της παραβάσεως και, κατά συνέπεια, να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως ως μερικώς απαράδεκτο και μερικώς αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους

- 158 Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, πρώτον, με τη σκέψη 160 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από την επίμαχη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση απαλλαγής που υποβλήθηκε το 1973 με το αιτιολογικό ότι η εξέταση της αιτήσεως αυτής προϋπέθετε κατανόηση ολοκλήρου του συστήματος διανομής της JCB, πράγμα το οποίο θα ήταν αδύνατο λαμβανομένου υπόψη του μερικού χαρακτήρα των κοινοποιήσεων, και διότι οι συμφωνίες και οι πρακτικές της JCB ενείχαν περιορισμούς του ανταγωνισμού και δεν πληρούσαν τις σωρευτικές προϋποθέσεις του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ προκειμένου να τους χορηγηθεί απαλλαγή. Κατά το Πρωτοδικείο, η αίτηση αυτή αφορούσε μόνον την τυποποιημένη συμφωνία που αφορούσε την Ιρλανδία, τη Σουηδία και τις Αγγλονορμανδικές δήσους και προέρχονταν από την JCB Sales.
- 159 Μετά τη διευκρίνιση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι διάδικοι αντάλλαξαν ενώπιόν του απόψεις επί του γενικού ζητήματος αν το σύστημα διανομής της JCB μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ και ότι το ζήτημα αυτό εξετάστηκε στη διακοσιοστή πρώτη έως τη διακοσιοστή εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως.
- 160 Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε επίσης ότι, εν πάση περιπτώσει, απαλλαγή μπορούσε να χορηγηθεί μόνο για τη νομοτύπως κοινοποιηθείσα συμφωνία, για την οποία είχε ζητηθεί και ότι, σχετικώς, το αίτημα της JCB Service σκοπεί μόνο στην ακύρωση του άρθρου 2 της επίμαχης αποφάσεως, το οποίο απορρίπτει την υποβληθείσα το 1973 αίτηση. Κατά το Πρωτοδικείο, το βάσιμο της αιτήσεως χορηγήσεως απαλλαγής πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένης υπόψη μόνον της συμφωνίας στην οποία αναφέρεται η σκέψη 160 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς να χρειάζεται να εξετάσει το Πρωτοδικείο αν η απαλλαγή αυτή μπορούσε να χορηγηθεί για το σύνολο των συμφωνιών που απέστειλε ο όμιλος JCB στην Επιτροπή.
- 161 Δεύτερον, αφού διαπίστωσε, με τη σκέψη 164 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συγκεκριμένη συμφωνία δεν καλυπτόταν από το σύστημα απαλλαγής ανά

κατηγορίες που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 123/85 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1984, για την εφαρμογή του άρθρου [81], παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής και εξυπηρέτησης των πελατών πριν και μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ 1985, L 15, σ. 16), όπως αντικαταστάθηκε με τον κανονισμό 1475/95, το Πρωτοδικείο εξέτασε κατά πόσο μπορούσε για τη συγκεκριμένη συμφωνία να χορηγηθεί ατομική απαλλαγή, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ.

162 Το Πρωτοδικείο έκρινε, σχετικώς, με τη σκέψη 165 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι μία τέτοια δυνατότητα προβλέπεται σε περίπτωση που οι επίμαχες συμφωνίες ή πρακτικές συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, χωρίς να επιβάλλουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη αναγκαίους για την επίτευξη των στόχων αυτών και χωρίς να παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων. Στην ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως υπογράμμισε ότι με την επίμαχη απόφαση η Επιτροπή έκρινε ότι ο συνδυασμός της επιλεκτικότητας και της αποκλειστικότητας που είναι εγγενείς στο σύστημα διανομής του ομίλου JCB συνεπαγόταν σωρεία μη αναγκαίων περιορισμών, χωρίς αυτοί να αντισταθμίζονται από ευεργετικά αποτελέσματα ιδίως για τους καταναλωτές.

163 Κατά τη σκέψη 166 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η JCB Service περιορίζεται στη διατύπωση του ισχυρισμού ότι οι συμφωνίες διανομής πληρούσαν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χορήγηση απαλλαγής, χωρίς να επισημαίνει ποια συγκεκριμένα πλεονεκτήματα συνεπάγεται η επίμαχη εν προκειμένω συμφωνία προκειμένου να αποτελέσει αντικείμενο μιας τέτοιας αποφάσεως. Επίσης, κατά την ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η JCB Service περιορίζεται στην προβολή του ισχυρισμού ότι η συμφωνία αυτή δεν είναι εις βάρος των καταναλωτών και ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι από τη συγκεκριμένη συμφωνία δεν απορρέουν πλεονεκτήματα, αλλά χωρίς, όμως, να επισημαίνει τα πλεονεκτήματα και τους λόγους που δικαιολογούν τους επιβληθέντες περιορισμούς.

164 Τέλος, όσον αφορά τις αποφάσεις της Επιτροπής περί χορηγήσεως ατομικών εξαιρέσεων στο πλαίσιο συστημάτων διανομής που συνδυάζουν την αποκλειστι-

κότητα και την επιλεκτικότητα, τις οποίες επικαλέστηκε η JCB Service προς στήριξη του λόγου αναιρέσεως, συγκεκριμένα τις αποφάσεις 75/73/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1974, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81] της Συνθήκης ΕΚ (IV/14.650 — Bayerische Motoren Werke AG) (ΟJ 1975, L 29, σ. 1, στο εξής: απόφαση BMW), και 85/559/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1985, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81] της Συνθήκης ΕΚ (IV/30.846 — Inoclar) (ΕΕ L 369, σ. 1, στο εξής: απόφαση Inoclar), και την ανακοίνωση 93/С 275/03 της Επιτροπής, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 — Υπόθεση IV/34.084 — Sony España SA (ΕΕ 1993, C 275, σ. 3), το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι λύσεις που επελέγησαν στις υποθέσεις αυτές δεν μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογία στο σύστημα διανομής του ομίλου JCB.

- 165 Πράγματι, κατά την ίδια σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην περίπτωση της αποφάσεως BMW, δεν απαγορεύονταν οι ενεργητικές πωλήσεις εκτός συμβατικής περιοχής, κατά μείζονα δε λόγο οι παθητικές πωλήσεις και ο εφοδιασμός εντός του δικτύου. Εξάλλου, όσον αφορά το σύστημα διανομής της Inoclar, ζητήθηκε εκ των υστέρων από την ενδιαφερομένη να επιλέξει μεταξύ ενός αποκλειστικού και ενός επιλεκτικού μοντέλου. Τέλος, η Sony España είχε ένα μόνον περιοριστικό στοιχείο κοινό με το σύστημα διανομής του ομίλου JCB.
- 166 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 168 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η JCB Service δεν απέδειξε ότι η συμφωνία της μπορούσε να εμπίπτει στο καθεστώς ανά κατηγορία απαλλαγής που προβλέπει ο κανονισμός 123/85, όπως αντικαταστάθηκε με τον κανονισμό 1475/95, όπως επίσης δεν απέδειξε ότι η συμφωνία αυτή μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως περί χορηγήσεως ατομικής απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ.
- 167 Η JCB Service υποστηρίζει, πρώτον, ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως ως προς το πεδίο της αιτηθείσας ατομικής απαλλαγής, περιορίζοντας, όπως προκύπτει από τη σκέψη 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την εξέταση της αιτήσεως απαλλαγής σε μία μόνον από τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες.

168. Επισημαίνεται ότι, αφού διευκρίνισε, στην εννενηκοστή έβδομη έως τη διακοσιοστή αιτιολογική σκέψη ότι δεν μπορεί να χορηγηθεί καμία απαλλαγή ανά κατηγορία δυνάμει των κανονισμών 1983/83, 2790/1999 και 1475/95, η Επιτροπή εξέτασε αν, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, μπορεί να χορηγήσει ατομική εξαίρεση δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ.
169. Αφού υπενθύμισε, στη διακοσιοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι δεν μπορεί να ληφθεί καμία απόφαση δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ αναφορικά με περιοριστικές συμφωνίες ή συμπεφωνημένες πρακτικές που δεν κοινοποιήθηκαν νομοτύπως, η Επιτροπή εξέτασε στη διακοσιοστή έβδομη έως τη διακοσιοστή εικοστή αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως αυτής κατά πόσο αν οι σωρευτικές προϋποθέσεις του προαναφερθέντος άρθρου συνέτρεχαν για τις συμφωνίες ή τις πράγματι ακολουθούμενες συμπεφωνημένες πρακτικές.
170. Αφού διαπίστωσε, στη διακοσιοστή εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω, η Επιτροπή κατέληξε με την επόμενη αιτιολογική σκέψη ότι δεν μπορεί να χορηγηθεί καμία απαλλαγή ακόμα και στην περίπτωση που η JCB Service είχε κοινοποιήσει τις συμφωνίες αυτές έτσι ακριβώς όπως εφαρμόζονταν.
171. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέτασε, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, το σύνολο των συμφωνιών ή των πράγματι ακολουθούμενων συμπεφωνημένων πρακτικών. Το Πρωτοδικείο δεν αμφισβήτησε τις σχετικές εκτιμήσεις της Επιτροπής. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το επιχείρημα που αντλείται από το γεγονός ότι οι σκέψεις 160 και 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αναφέρουν μόνο τη συμφωνία που αφορά την Ιρλανδία, τη Σουηδία και τις Αγγλονορμανδικές νήσους, πρέπει να απορριφθεί.
172. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η πρώτη αιτίαση που διατύπωσε η JCB Service πρέπει να απορριφθεί.

- 173 Η JCB Service επισημαίνει, δεύτερον, αντίφαση στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την απόρριψη της αιτήσεώς της για χορήγηση απαλλαγής.
- 174 Πράγματι, αφενός, το Πρωτοδικείο έκρινε, αντιστοίχως, με τις σκέψεις 133, 145 και 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι αποδείχθηκαν οι ακόλουθες τρεις παραβάσεις:
- ο καθορισμός των εκπτώσεων και των τιμών μεταπωλήσεως που εφαρμόζουν οι εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία αντιπρόσωποι,
 - η επιβολή τέλους εξυπηρετήσεως επί των πωλήσεων που πραγματοποιούν οι εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο διανομείς προς άλλα κράτη μέλη, σύμφωνα με πίνακες που καταρτίζει η JCB Service, και
 - η άρση της εμπορικής στηρίξεως στις πολλαπλές πωλήσεις της παρεχόμενης στους αντιπροσώπους του Ηνωμένου Βασιλείου σε περίπτωση εξωτερικών πωλήσεων, η οποία εξαρτούσε την αμοιβή των αντιπροσώπων από τον γεωγραφικό προορισμό των πωλήσεων.
- 175 Αφετέρου, το Πρωτοδικείο έκρινε βάσιμη την απόρριψη της αιτήσεως απαλλαγής, στηρίζοντας, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στη διακοσιοστή πρώτη έως τη διακοσιοστή εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, οι οποίες, κατά την JCB Service, αφορούν τα τρία αυτά στοιχεία της παραβάσεως.
- 176 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε, χωρίς να θέσει υπό αμφισβήτηση, το βάσιμο της αναλύσεως βάσει της οποίας η Επιτροπή κατέληξε στην απόρριψη της αιτήσεως ατομικής απαλλαγής της JCB Service με τις σκέψεις 160 έως 169 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

- 177 Πρέπει σχετικώς να τονιστεί, πρώτον, ότι με τη διακοσιοστή ένατη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως η Επιτροπή αναφέρθηκε στο ότι ο συνδυασμός της εδαφικής αποκλειστικότητας με την απαγόρευση των πωλήσεων προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς, οι οποίοι ενδέχεται να ανταγωνίζονται τους επίσημους διανομείς, και με την αποκλειστική αγορά ανταλλακτικών για τους επίσημους διανομείς παρεμποδίζει ή περιορίζει την ανάπτυξη της αγοράς συντήρησης, επισκευής και προμήθειας ανταλλακτικών υπό βέλτιστους όρους εξυπηρέτησης, η οποία διακρίνεται από την αγορά πώλησης καινούργιων μηχανημάτων. Στην ίδια αιτιολογική σκέψη, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι, έχοντας υπόψη την ισχύ στην τοπική αγορά που έχει ένας επίσημος διανομέας όσον αφορά τον εφοδιασμό των πελατών εντός στενών χρονικών περιθωρίων, ο συνδυασμός των ανωτέρω παραγόντων υπερβαίνει τα αναμενόμενα οφέλη για τον καταναλωτή, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη το σημαντικό μερίδιο αγοράς της JCB στους τροχοφόρους φορτωτές.
- 178 Ακολούθως, η Επιτροπή έκρινε, στη διακοσιοστή δέκατη τέταρτη και διακοσιοστή δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι στο πλαίσιο ενός συστήματος αποκλειστικής διανομής, οι παθητικές πωλήσεις πρέπει να επιτραπούν ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο τα μειονεκτήματα για τον ανταγωνισμό να υπερκαλύπτουν τα οφέλη και ότι, εντός της κοινής αγοράς, ο συνδυασμός της εδαφικής αποκλειστικότητας, του περιορισμού των ενεργητικών και παθητικών πωλήσεων και της επιλεκτικής διανομής στο δίκτυο του ομίλου JCB δεν μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητος για τη βελτίωση της διανομής των οικοδομικών και χωματουργικών μηχανημάτων, για ορισμένα από τα οποία το μερίδιο αγοράς του ομίλου JCB στην κοινοτική αγορά ανέρχεται σε 45% για τους τροχοφόρους φορτωτές. Ειδικότερα, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, σε αντίθεση με τα αυτοκίνητα οχήματα, τα μηχανήματα αυτά χρησιμοποιούνται, ως επί το πλείστον, σε μικρές γεωγραφικές περιοχές και δεν διανύουν μεγάλες αποστάσεις και διάφορα μέρη.
- 179 Τέλος, στη διακοσιοστή δέκατη όγδοη αιτιολογική σκέψη, η Επιτροπή έκρινε ότι, για τη βελτίωση της διανομής και την εξασφάλιση του οφέλους των υψηλών προδιαγραφών ασφαλείας για τους χρήστες δεν είναι απαραίτητη η διάθεση μηχανημάτων και ανταλλακτικών του ομίλου JCB μόνο σε εξουσιοδοτημένους διανομείς ή τελικούς χρήστες ούτε η παραχώρηση αποκλειστικών περιοχών, εκτός των οποίων δεν είναι δυνατές οι ενεργητικές και, κατά μείζονα λόγο, οι παθητικές πωλήσεις.

- 180 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, κατά την εξέταση των σωρευτικών προϋποθέσεων του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, η Επιτροπή αναφέρθηκε, εν πάση περιπτώσει, στα συστατικά των δύο πρώτων στοιχείων της παραβάσεως που αφορά το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, δεν μπορεί να προβληθεί ότι συντρέχει αντίφαση δυνάμενη να θέσει υπό αμφισβήτηση την απόρριψη της αιτήσεως περί χορηγήσεως απαλλαγής.
- 181 Συνεπώς, η δεύτερη αιτίαση που διατύπωσε η JCB Service πρέπει, επίσης, να απορριφθεί.
- 182 Τρίτον, η JCB Service προβάλλει τον ισχυρισμό ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας, με τη σκέψη 166 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν είχε προσδιορίσει επακριβώς τα πλεονεκτήματα που παρέχουν οι συγκεκριμένες συμφωνίες διανομής. Επισημαίνει, σχετικώς, ότι τα πλεονεκτήματα αυτά εξετάστηκαν στη διακοσιοστή έβδομη και στη διακοσιοστή δέκατη όγδοη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως και ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε δεόντως υπόψη το στοιχείο αυτό.
- 183 Πρέπει εξ αρχής να τονιστεί ότι είναι εσφαλμένη η διαπίστωση του Πρωτοδικείου στη σκέψη 166 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία η JCB Service δεν προσδιορίζει επακριβώς τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη συμφωνία προκειμένου αυτή να αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεως περί απαλλαγής.
- 184 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη διακοσιοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή δέχεται ότι ορισμένα πλεονεκτήματα κοινά σε κάποιες κατηγορίες συμφωνιών διανομής, όπως η αποκλειστική διανομή, η αποκλειστική αγορά και διανομή αυτοκινήτων οχημάτων, έγκεινται στον τρόπο διανομής που εφαρμόζει ο όμιλος JCB που αποτελεί, στην πράξη, συνδυασμό των διατάξεων που απαντώνται στις τρεις αυτές κατηγορίες.

- 185 Επίσης, στη διακοσιοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης απόφασεως, η Επιτροπή υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι είναι θεμιτό να απολαμβάνουν οι χρήστες δίκαιο μερίδιο των αντικειμενικών πλεονεκτημάτων που εκτέθηκαν και ότι η επιλογή διανομέων αναλόγως της ικανότητάς τους να διασφαλίζουν στους αγοραστές προϊόντων του ομίλου JCB υπηρεσίες υψηλής ποιότητας συνιστά θεμιτή επιδίωξη.
- 186 Εντούτοις, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, αν το σκεπτικό μιας απόφασης του Πρωτοδικείου ενέχει παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, αλλά το διατακτικό της είναι βάσιμο για άλλους νομικούς λόγους, η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται (απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2004, C-226/03 P, José Martí Reix κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-11421, σκέψη 29).
- 187 Πρέπει, σχετικώς, να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, για να γίνει δεκτή αίτηση χορηγήσεως ατομικής απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς οι προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο αυτό (βλ., διάταξη της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611, σκέψη 34).
- 188 Ανεξαρτήτως, όμως, της βασιμότητας αυτού του ισχυρισμού της, η JCB Service δεν αποδεικνύει, με άλλα επιχειρήματα, ότι η περιεχόμενη στη διακοσιοστή εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης απόφασεως διαπίστωση ότι δεν συντρέχουν εν προκειμένω οι σωρευτικές προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ είναι εσφαλμένη και ότι, κατά συνέπεια, κρίνοντας βάσιμη την άποψη της Επιτροπής επί του ζητήματος αυτού, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 189 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η τρίτη αιτίαση της αναιρεσεύουσας.

- 190 Τέταρτον, η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο ερμήνευσε πεπλανημένως, με τη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τους σχετικούς με τις απαλλαγές κανόνες. Πράγματι, δεν υφίσταται περιορισμός παθητικών πωλήσεων, αν και θα έπρεπε να εφαρμοστούν εν προκειμένω αναλογικώς οι αρχές που απορρέουν από τις αποφάσεις BMW και Inoclar, οι οποίες θα αρκούσαν για τη χορήγηση της απαλλαγής που ζητήθηκε.
- 191 Διαπιστώνεται ότι, με την αιτίασή της, η JCB Service περιορίζεται να αμφισβητήσει την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, υποστηρίζοντας ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να καταλήξει, λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες αποφάσεις BMW και Inoclar, σε αντίθετο συμπέρασμα από εκείνο στο οποίο καταλήγει με τη σκέψη 167 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, η JCB Service δεν προβάλλει σχετικώς κανένα επιχείρημα που να θεμελιώνει το συμπέρασμα ότι το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε στοιχεία ή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 192 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές και σύμφωνα με την παρατεθείσα στις σκέψεις 106 έως 108 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, η τέταρτη αιτίαση της JCB Service πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.
- 193 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει, επίσης, να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου και, επομένως, ο λόγος αυτός στο σύνολο του ως μερικώς απαράδεκτος και μερικώς αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

- 194 Ο τρίτος λόγος διακρίνεται σε δύο σκέλη. Έκαστο των σκελών περιλαμβάνει χωριστές αιτιάσεις. Η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 15 του κανονισμού 17 και επικαλείται, σχετικώς, αφενός, την παραβίαση ορισμένων θεμελιωδών αρχών και, αφετέρου, την παράβαση των κανόνων περί καθορισμού του ύψους του επιβαλλομένου προστίμου.

Επί του πρώτου σκέλους

- 195 Πρώτον, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε με τη σκέψη 176 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, χωρίς να παραβεί τις διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 5, στοιχείο α', του κανονισμού 17, να επιβάλει πρόστιμο στην JCB Service λόγω των συμφωνιών που κοινοποιήθηκαν το 1973 και το 1975. Κατά το Πρωτοδικείο, η νομιμότητα της επίμαχης αποφάσεως, ως προς το σημείο αυτό, πρέπει να εξετασθεί αποκλειστικώς σε σχέση με τα στοιχεία της παραβάσεως τα οποία αφορά η κοινοποίηση και τα οποία το Πρωτοδικείο θεωρεί ως αποδειχθέντα. Πρόκειται, αφενός, για το πρώτο στοιχείο της παραβάσεως που συνίσταται στους επιβληθέντες στις παθητικές πωλήσεις περιορισμούς, τους οποίους αφορά το άρθρο 1, στοιχείο α', της επίμαχης αποφάσεως και οι οποίοι συνδέονται με τις κοινοποιηθείσες για το Ηνωμένο Βασίλειο συμφωνίες και προκύπτει από την υπ' αριθ. 4 ρήτρα αυτών των συμφωνιών και, αφετέρου, για το δεύτερο στοιχείο της παραβάσεως που συνίσταται στον περιορισμό των πηγών εφοδιασμού που αφορά το άρθρο 1, στοιχείο β', της επίμαχης αποφάσεως και το οποίο, κατά το Πρωτοδικείο, δεν αφορά η κοινοποίηση.
- 196 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Πρωτοδικείο έκρινε με τη σκέψη 177 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η υπ' αριθ. 4 ρήτρα εφαρμόστηκε κατά τρόπο που διαφέρει από το γράμμα του, δεδομένου ότι το περιεχόμενό του διευρύνθηκε ώστε να περιλάβει μια γενική απαγόρευση προς τους διανομείς να πωλούν εκτός της συμβατικής περιοχής τους, ιδίως προς εξαγωγή. Το Πρωτοδικείο επισήμανε, επίσης, ότι, κατά το μέτρο που οι πρακτικές οι οποίες προκάλεσαν την επιβολή προστίμου δεν παραμένουν εντός του ορίου των ρητρών των κοινοποιηθεισών συμφωνιών, δεν συντρέχει παράβαση των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 5, στοιχείο α', του κανονισμού 17.
- 197 Η JCB Service υποστηρίζει, σχετικώς, ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον, εξετάζοντας το ζήτημα του προστίμου, δεν έλαβε δεόντως υπόψη του την παραβίαση, αφενός, της αρχής της χρηστής διοικήσεως, δεδομένης της υποχρεώσεως της Επιτροπής να λάβει απόφαση εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος και, αφετέρου, τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της JCB Service. Πράγματι, η επιστολή της 13ης Ιανουαρίου 1976 της Επιτροπής και οι αποφάσεις των εθνικών αρχών και δικαστηρίων δημιούργησαν στην JCB Service την πεποίθηση ότι ήταν σφόδρα πιθανόν οι επίμαχες συμφωνίες να τύχουν της απαλλαγής που ζητήθηκε και ότι, κατά συνέπεια, θα αποφύγει την επιβολή προστίμου.

- 198 Όσον αφορά, αφενός, την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, δεδομένης της υποχρέωσης της Επιτροπής να λάβει απόφαση εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, πρέπει να τονιστεί ότι με την αιτίαση αυτή η JCB Service προσάπτει ουσιαστικώς στο Πρωτοδικείο ότι δεν έκρινε ως λόγο ακυρώσεως το γεγονός ότι η Επιτροπή επέβαλε εν προκειμένω πρόστιμο, χωρίς να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε μετά την πάροδο εύλογης προθεσμίας.
- 199 Όπως, όμως, τονίζεται στις σκέψεις 77 έως 79 της παρούσας αποφάσεως, η JCB Service δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να ζητεί εν προκειμένω την ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως επειδή αυτή εκδόθηκε μετά την πάροδο εύλογης προθεσμίας, καθόσον δεν εθίγησαν τα δικαιώματά της άμυνας. Επομένως, η πρώτη αυτή αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.
- 200 Όσον αφορά, αφετέρου, την παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, πρέπει να τονιστεί ότι με την αιτίασή της η JCB Service διώκει ουσιαστικώς να υπαχθεί στις ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 5, στοιχείο α', του κανονισμού 17. Ένας τέτοιος, όμως, ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί ως προφανώς αβάσιμος προκειμένου για συμφωνίες οι οποίες δεν κοινοποιήθηκαν νομοτύπως.
- 201 Δεύτερον, απαντώντας στο επιχειρήμα της JCB Service ότι το επιβληθέν πρόστιμο είναι δυσανάλογο, ιδίως σε σύγκριση με πρόστιμα που επιβλήθηκαν με την ίδια διαδικασία σε επιχειρήσεις όπως η Volkswagen AG και η Opel Nederland BV [απόφαση 98/273/EK της Επιτροπής, της 28ης Ιανουαρίου 1998, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου [81] της Συνθήκης ΕΚ (IV/35.733 — VW) (ΕΕ L 124, σ. 60), και 2001/146/EK της Επιτροπής, της 20ής Σεπτεμβρίου 2000, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση COMP/36.653 — Opel) (ΕΕ 2001, L 59, σ. 1)], το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, με τη σκέψη 187 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, ανεξαρτήτως των συγκρίσεων στις οποίες η Επιτροπή θεώρησε σκόπιμο να προβεί για τον καθορισμό του ύψους του επιβληθέντος στην JCB Service προστίμου, τα στοιχεία αυτά μπορούν να έχουν μόνον ενδεικτικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι οι περιστάσεις των υποθέσεων, όπως οι σχετικές αγορές, τα οικεία προϊόντα, οι οικείες χώρες, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και τα κρίσιμα χρονικά διαστήματα, δεν είναι οι ίδιες.

- 202 Κατά συνέπεια, με τη σκέψη 189 της ίδιας αποφάσεως κατέληξε ότι το γεγονός ότι το ύψος των επιβληθέντων στη Volkswagen AG, στην Opel Nederland BV και στην JCB Service προστίμων αντιστοιχεί σε διαφορετικά ποσοστά των κύκλων εργασιών εκάστης δεν εμφανίζει, εν προκειμένω, μεταχείριση συνιστώσα διάκριση εις βάρος της αναιρεσιούσας.
- 203 Πάντως, η JCB Service υποστηρίζει σχετικώς ότι το Πρωτοδικείο παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισεως μη απαντώντας στο επιχείρημά της ότι το πρόστιμο είναι δυσανάλογο σε σχέση με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν, σε παρόμοιες περιστάσεις, με τις αποφάσεις Volkswagen AG και Opel Nederland BV.
- 204 Επιβάλλεται εξ αρχής η διαπίστωση ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η JCB Service εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο σαφώς απάντησε στα επιχειρήματά της με τις σκέψεις 187 και 189 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 205 Επίσης, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι με τα επιχειρήματα αυτά η JCB Service δεν αμφισβητεί την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία η προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως νομικό πλαίσιο για τα πρόστιμα στον τομέα του ανταγωνισμού και ότι αποφάσεις που αφορούν άλλες υποθέσεις έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα όταν εξετάζεται η ύπαρξη δυσμενών διακρίσεων.
- 206 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθούν οι κατά δεύτερο λόγο προβληθείσες αιτιάσεις από την JCB Service και, κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του παρόντος λόγου αναιρέσεως.

Επί του δευτέρου σκέλους

- 207 Υπενθυμίζεται, προκαταρκτικώς, ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μολονότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται ως κανόνας δικαίου τον οποίο οφείλει να τηρεί σε κάθε περίπτωση η διοίκηση, εντούτοις περιέχουν κανόνα συμπεριφοράς που υποδεικνύει την ακολουθητέα τακτική, από την οποία η διοίκηση δεν μπορεί να παρεκκλίνει σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να προσδιορίσει τους σχετικούς λόγους που πρέπει να συμβιβάζονται με την αρχή της ίσης μεταχείρισεως (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 209).
- 208 Θεσπίζοντας τέτοιους κανόνες συμπεριφοράς και αναγγέλλοντας με τη δημοσίευσή τους ότι θα τους εφαρμόζει στο εξής στις περιπτώσεις που οι κανόνες αυτοί αφορούν, η Επιτροπή αυτοπεριορίζεται κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως και δεν μπορεί να αποκλίνει από τους κανόνες αυτούς, διότι άλλως οι αποφάσεις της ενδέχεται να ακυρωθούν, λόγω παραβιάσεως γενικών αρχών του δικαίου, όπως είναι η ίση μεταχείριση ή η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 211).
- 209 Υπενθυμίζεται, επίσης, ότι, κατά την ίδια νομολογία, οι κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, τη μέθοδο που ακολουθεί η Επιτροπή για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15 του κανονισμού 17. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές, για τη σύνταξη των οποίων η Επιτροπή έλαβε, ιδίως, υπόψη της κριτήρια προκύπτοντα από τη νομολογία του Δικαστηρίου, παρέχουν ασφάλεια δικαίου στις επιχειρήσεις (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 213).
- 210 Βάσει αυτής της νομολογίας πρέπει να εξεταστούν τα επιχειρήματα που διατύπωσε η JCB Service προκειμένου να αποδείξει ότι πεπλανημένως το Πρωτοδικείο δεν έκρινε ως λόγο ακυρώσεως την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση των κατευθυντηρίων γραμμών.

- 211 Όσον αφορά, αρχικώς, τη σοβαρότητα της παραβάσεως, πρέπει να τονιστεί ότι σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις, πλην της αποδόσεως στην αγγλική γλώσσα η οποία χρησιμοποιεί για τις παραβάσεις αυτές τον όρο «σοβαρές», κατά τη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι παραβάσεις αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως «πολύ σοβαρές» λόγω του ότι θίγουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ιδίως διά του κατακερματισμού των εγχωρίων αγορών, την επίτευξη της οποίας έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα και, κατά συνέπεια, δικαιολογούν, αυτές καθεαυτές, την επιβολή υψηλού προστίμου. Κατά την επόμενη σκέψη της ίδιας αποφάσεως, η JCB Service είναι μια σχετικώς σημαντική επιχείρηση στην Κοινότητα και στον οικείο κλάδο και, επομένως, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμώντας τις συνέπειες της παραβάσεως επί των σχετικών εθνικών αγορών κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου.
- 212 Όσον αφορά, ακολούθως, τη διάρκεια της παραβάσεως, από τη σκέψη 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι καλύπτει περίοδο δέκα ετών. Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, σχετικώς, με τη σκέψη 185 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «αμφότερα τα στοιχεία της παραβάσεως συνυπήρξαν κατά το ήμισυ του διαστήματος αυτού. Η JCB Service υπογράμμισε εξάλλου ότι όλα τα στοιχεία της παραβάσεως —τα οποία μειώθηκαν σε δύο— συνυπήρξαν μόλις επί διάστημα πέντε ετών. Εντούτοις, οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν στις εξαγωγές, οι οποίοι αποτελούν το πρώτο στοιχείο της παραβάσεως και οι οποίοι βρίσκονται στον πυρήνα του συστήματος διανομής [του ομίλου] JCB, αποτελούν στοιχείο με εξέχουσα σημασία, από το οποίο απορρέουν λογικώς οι περιορισμοί των ηγών εφοδιασμού, οι οποίοι αποτελούν το δεύτερο στοιχείο της παραβάσεως. [...] Λαμβανομένου υπόψη του μείζονος χαρακτήρα του πρώτου στοιχείου της παραβάσεως, το οποίο αφορά μια κεντρική πτυχή του συστήματος διανομής [του ομίλου] JCB, δεν υπάρχει λόγος να θεωρηθεί ότι η διάρκεια της παραβάσεως έπρεπε να μειωθεί σε λιγότερο από δέκα έτη».
- 213 Τέλος, όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να λάβει υπόψη ειδικές ελαφρυντικές περιστάσεις, κατά τη σκέψη 190 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η JCB Service δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε επισήμως θέση επί των συμφωνιών αυτών σήμαινε «σιωπηρή έγκριση», δεδομένου ότι μία τέτοια προσέγγιση απάδει προς το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού.

- 214 Εξάλλου, κατά το γράμμα της σκέψεως αυτής της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, η JCB Service δεν μπορεί να επικαλείται απόφαση της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό ιρλανδικής αρχής ούτε την απόφαση του *cour d'appel de Paris* που προαναφέρθηκαν. Επίσης, κατά το Πρωτοδικείο, δεδομένου ότι η απόρριψη της αιτήσεως της για τη χορήγηση απαλλαγής κρίθηκε βάσιμη δεν μπορεί να αναγνωριστεί καμία ελαφρυντική περίπτωση αντλούμενη από το προβαλλόμενο συμβιβαστό του συστήματος διανομής της JCB με τους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού.
- 215 Πρώτον, η JCB Service υποστηρίζει, ουσιαστικώς, ότι το Πρωτοδικείο πεπλανημένως έκρινε με τη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως ότι οι δύο αυτές μορφές αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών δικαιολογούν την επιβολή υψηλού προστίμου, λόγω «πολύ σοβαρών» παραβάσεων. Πράγματι, ανεξαρτήτως του τυπικού χαρακτηρισμού τους στην επίμαχη απόφαση, οι πρακτικές αυτές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «πολύ σοβαρές» λόγω της φύσεώς τους και των πραγματικών συνεπειών τους στην αγορά.
- 216 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει εν προκειμένω η JCB Service, οι διαπιστωθείσες παραβάσεις εμπίπτουν προφανώς στην έννοια των «πολύ σοβαρών» παραβάσεων, κατά τα οριζόμενα στο σημείο 1, Α, των κατευθυντηρίων γραμμών και, επομένως, γι' αυτές μπορεί να επιβληθεί το πρόστιμο που προβλέπεται για το είδος αυτό των παραβάσεων.
- 217 Πρέπει, σχετικώς, να υπομνησθεί ότι, κατά τη διακοσιοστή τεσσαρακοστή όγδοη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης απόφασεως, οι συμφωνίες διανομής, οι οποίες, όπως οι συμφωνίες της JCB, έχουν ως αντικείμενο τον κατακερματισμό των εθνικών αγορών εντός της κοινής αγοράς, μέσω μιας πλειάδας σημαντικών περιορισμών του ανταγωνισμού, θέτουν σε κίνδυνο την εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, ματαιώνουν έναν από τους πρωταρχικούς στόχους της Κοινότητας και θεωρούνται επί δεκαετίες ως παραβάσεις του άρθρου 81 ΕΚ από την πρακτική λήψης αποφάσεων και τη νομολογία.

- 218 Στη διακοσιοστή τεσσαρακοστή ένατη και τη διακοσιοστή πενητηκοστή αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι οι παραβάσεις αυτές με βεβαιότητα διαπιστώθηκαν για πολλούς αντιπροσώπους σε πολλά κράτη μέλη, που συνιστούν ουσιώδες τμήμα της κοινής αγοράς, ότι η JCB Service είναι μια μεγάλη επιχείρηση με σημαντική ισχύ σε ορισμένες από τις θιγόμενες αγορές, έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει με τη συμπεριφορά της σημαντική βλάβη σε άλλες επιχειρήσεις δραστηριοποιούμενες σε επόμενα στάδια και διαθέτει την υποδομή που έπρεπε να της είχε επιτρέψει να αντιληφθεί ότι η συμπεριφορά της συνιστά παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ.
- 219 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές η Επιτροπή κατέληξε, με τη διακοσιοστή πενητηκοστή και τη διακοσιοστή πενητηκοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως, ότι οι διαπραχθείσες από την JCB Service παραβάσεις είναι «πολύ σοβαρές» και ότι πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο ύψους 25 εκατομμυρίων ευρώ, λόγω ακριβώς της σοβαρότητάς τους αυτής.
- 220 Συνεπώς, ορθώς το Πρωτοδικείο δεν έκρινε ως λόγο ακυρώσεως το γεγονός ότι η Επιτροπή επέβαλε για τις παραβάσεις αυτές πρόστιμο που αντιστοιχεί στις χαρακτηριζόμενες ως «πολύ σοβαρές» παραβάσεις.
- 221 Όσον αφορά το γεγονός ότι, με τη σκέψη 182 στην αγγλική γλώσσα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αναφέρεται σε «σοβαρές» παραβάσεις αντί των «πολύ σοβαρών», επιβάλλεται η διευκρίνιση ότι πρόκειται για εκ παραδρομής λάθος. Πράγματι, πέραν του στοιχείου ότι ο όρος «πολύ σοβαρές» χρησιμοποιείται σε όλες τις άλλες γλωσσικές αποδόσεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να επισημανθεί ότι η χρήση του όρου «σοβαρός» δεν έχει σημασία εν προκειμένω εφόσον από τη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως σαφώς προκύπτει ότι πρόκειται για «πολύ σοβαρές» παραβάσεις, κατά την έννοια του σημείου 1, Α, των κατευθυντηρίων γραμμών, οι οποίες δικαιολογούν την επιβολή υψηλού προστίμου.

- 222 Δεύτερον, η JCB Service υποστηρίζει ότι, ορίζοντας σε δέκα έτη τη διάρκεια της παραβάσεως, το Πρωτοδικείο, ακολουθώντας την Επιτροπή, προέβη σε πεπλανημένη εκτίμηση αυτής της διάρκειας. Πράγματι, η διάρκεια της παράνομης αυτής πρακτικής πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένου υπόψη του πταίσματος της Επιτροπής, η οποία δημιούργησε στην JCB Service την εύλογη πεποίθηση ότι το δίκτυο διανομής της δεν έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, λαμβανομένου επίσης υπόψη ότι η διάρκεια μιας παράνομης πρακτικής συνιστά παράγοντα δικαιολογούντα την αύξηση του ποσού του προστίμου, η διάρκεια των αμφισβητούμενης νομιμότητας πρακτικών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παράγοντας συνεπαγόμενος την αύξηση του ποσού ενός, εν πάση περιπτώσει, αδικαιολόγητου προστίμου.
- 223 Το επιχείρημα αυτό είναι αλυσιτελές. Πρέπει να τονιστεί ότι η εκτίμηση της Επιτροπής ως προς τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παραβάσεως αφορά συμφωνίες και πρακτικές που δεν είχαν κοινοποιηθεί. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η JCB Service δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να αντλεί επιχειρήματα από συμφωνίες που δεν κοινοποιήθηκαν κατά τους τύπους που απαιτεί η νομολογία επιδιώκοντας να αμφισβητήσει το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς τη διάρκεια της παραβάσεως, με κριτήριο τις κατευθυντήριες γραμμές.
- 224 Η JCB Service υποστηρίζει, σχετικώς, ότι δεν υφίσταται κανένα αποδεικτικό στοιχείο ικανό να θεμελιώσει τη διαπίστωση ότι οι παραβάσεις αυτές διήρκεσαν επί δεκαετία. Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη των εξετασθέντων εγγράφων που αφορούσαν τα στοιχεία εκείνα της παραβάσεως που κρίθηκαν ως αποδεδειγμένα με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και τα οποία ανάγονται στο 1992, το Πρωτοδικείο δεν έπρεπε να αποφανθεί ότι η περίοδος παραβάσεως άρχισε το 1988, ούτε να υπογραμμίσει με τη σκέψη 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι «η Επιτροπή επισήμανε πραγματικά περιστατικά που συνδέονταν με τα δύο αποδειχθέντα στοιχεία της παραβάσεως» και ότι «αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία εξετάστηκαν προηγουμένως, περιλαμβάνονται στη δικογραφία όσον αφορά το υπό εξέταση συνολικό διάστημα», χωρίς πράγματι να εξετάσει τα αποδεικτικά στοιχεία.

- 225 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με την αιτίασή της, η JCB Service περιορίζεται να προσάψει ουσιαστικώς στο Πρωτοδικείο ότι δεν εξέτασε ούτε παρέθεσε όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν τη διάρκεια της παραβάσεως. Πάντως, δεν αποδεικνύει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, με τη σκέψη 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεχόμενο τις διαπιστώσεις της Επιτροπής σχετικά με τη διάρκεια της παραβάσεως. Πράγματι, η JCB δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα που να αποδεικνύει ότι η σχετική εκτίμηση της Επιτροπής διαφοροποιείται από τα οριζόμενα στο σημείο 1, Β, των κατευθυντηρίων γραμμών. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.
- 226 Τέλος, η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν έκρινε ως λόγο ακυρώσεως το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν δέχθηκε, εν προκειμένω, τη συνδρομή ελαφρυντικών περιστάσεων, κατά την έννοια του σημείου 3 των κατευθυντηρίων γραμμών. Πρώτον, η προσφυγή σε προβαλλόμενες ως παράνομες πρακτικές δεν υπήρξε αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής της JCB Service, αλλά το αποτέλεσμα της αμέλειας και της κακής διαχειρίσεως της Επιτροπής. Δεύτερον, η JCB Service δεν ακολούθησε, στην Ιταλία, την παράνομη συμπεριφορά που της προσάπτεται. Τέλος, το υπηρεσιακό σημείωμα της 16ης Μαΐου 1995, για το οποίο γίνεται λόγος με τη σκέψη 93 της παρούσας αποφάσεως, συνιστά ειδική ελαφρυντική περίσταση και όχι επιβαρυντική.
- 227 Όσον αφορά την πρώτη από τα ανωτέρω αιτιάσεων, πρέπει να τονιστεί ότι η JCB Service αντλεί το επιχείρημά της από το γεγονός ότι η καθυστέρηση που επέδειξε η Επιτροπή ως προς την αίτηση απαλλαγής που είχε υποβάλει επηρέασε τη διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως που κίνησε η Επιτροπή για μη κοινοποιηθείσες συμφωνίες και πρακτικές. Επομένως, κατά την άποψή της, το στοιχείο αυτό έπρεπε να ληφθεί υπόψη ως ειδική ελαφρυντική περίσταση κατά τον καθορισμό του τελικού ποσού του προστίμου.
- 228 Διαπιστώνεται ότι η JCB Service επιχειρεί και πάλι να συνδέσει δικονομικώς τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες με τις μη κοινοποιηθείσες, προκειμένου να αμφισβη-

τήσει το βάσιμο της αποφάσεως της Επιτροπής ως προς το ύψος του επιβληθέντος προστίμου. Μεταξύ, όμως, των δύο αυτών περιπτώσεων δεν υφίσταται σύνδεσμος και, κατά συνέπεια, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ύπαρξη ελαφρυντικής περιστάσεως, κατά την έννοια του σημείου 3 των κατευθυντηρίων γραμμών.

229 Όσον αφορά τη δεύτερη από τις ανωτέρω αιτιάσεις, υπενθυμίζεται ότι το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι, «εν πάση περιπτώσει, ασχέτως της πρακτικής εφαρμογής των συμφωνιών, το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ απαγορεύει αυτήν καθεαυτή την ύπαρξη, στις συμφωνίες διανομής, ρητρών με αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό των πωλήσεων. Οι ρήτρες αυτές αποτελούν περιορισμό του ανταγωνισμού δυνάμενο να κολαστεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ αν μπορούν να θίξουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο. Το γεγονός ότι μια ρήτρα συμφωνίας με την οποία επιδιώκεται ο περιορισμός του ανταγωνισμού δεν εφαρμόστηκε από τους συμβαλλομένους δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η ρήτρα αυτή δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ».

230 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η JCB Service, το Πρωτοδικείο σε κανένα σημείο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν έκρινε ότι η JCB Service δεν ακολούθησε, στην Ιταλία, την αμφισβητούμενης νομιμότητας πρακτική. Αντιθέτως, περιορίστηκε να μνημονεύσει τους ισχυρισμούς της JCB Service, καταλήγοντας όμως σε αντίθετο συμπέρασμα. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, επιβάλλεται, επίσης, να απορριφθεί η δεύτερη από τις αιτιάσεις που διατύπωσε η JCB Service.

231 Όσον αφορά την τρίτη από τις ανωτέρω αιτιάσεις, υπενθυμίζεται ότι το υπηρεσιακό σημείωμα της 16ης Μαΐου 1995 αναφέρει ότι η απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών αντιβαίνει προς τις αποφάσεις της Επιτροπής και τη νομολογία του Δικαστηρίου. Αποτελεί, επομένως, στοιχείο που αποδεικνύει ότι η JCB Service είχε επίγνωση του γεγονότος ότι η συμπεριφορά της αντιβαίνει προς το άρθρο 81 ΕΚ και ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ειδική ελαφρυντική περίσταση.

- 232 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο ή σε πεπλανημένη εκτίμηση, με τη σκέψη 190 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, δεχόμενο την άποψη της Επιτροπής ότι κατά τον υπολογισμό του προστίμου δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη ειδικές ελαφρυντικές περιστάσεις.
- 233 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου, καθώς και ο λόγος αυτός στο σύνολο του ως αβάσιμος και, κατά συνέπεια, να απορριφθεί το αίτημα περί αναιρέσεως της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, εφόσον κανείς από τους προβληθέντες λόγους δεν ευδοκίμησε.
- 234 Δεδομένου ότι τα λοιπά αιτήματα διατυπώθηκαν για την περίπτωση που το Δικαστήριο θα αναιρούσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί της ανταναιρέσεως

- 235 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17, μη λαμβάνοντας υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου την επιβαρυντική κατάσταση στην οποία αναφέρεται η επίμαχη απόφαση, συγκεκριμένα δε τα μέτρα αντιποίνων που έλαβε η JCB Service κατά διανομέα ο οποίος παρέβη το άρθρο 4 της συμφωνίας διανομής για το Ηνωμένο Βασίλειο (απαγόρευση πωλήσεων προς μη εξουσιοδοτημένους μεταπωλητές). Ειδικότερα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι επρόκειτο για επιβαρυντική κατάσταση, όχι μόνο βάσει της κοινοποιηθείσας ρήτηρας υπ' αριθ. 4, αλλά και λόγω του ότι ο περιοριστικός χαρακτήρας αυτού του άρθρου ενισχύθηκε με την επιβολή χρηματικών κυρώσεων.

236 Πρέπει, σχετικώς, να υπομνησθεί ότι με τη σκέψη 191 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο κατέληξε στη διαπίστωση ότι η Επιτροπή κατέληξε στην ύπαρξη επιβαρυντικών περιστάσεων, κρίνοντας ως μια τέτοια επιβαρυντική περίπτωση τη χρηματική κύρωση που επέβαλε η JCB Service στην Gunn JCB για παράβαση του άρθρου 4, την οποία χαρακτήρισε ως «μέτρο αντιποίνων», αυξάνοντας προς τούτο το ποσό του επιβληθέντος προστίμου κατά 864 000 ευρώ. Η Επιτροπή υπογράμμισε, επίσης, ότι δεν αμφισβητήθηκε ότι η Gunn JCB ενήργησε κατά τρόπο αντίθετο προς τις συμβατικές της υποχρεώσεις και ότι αδικαιολογήτως επωφελήθηκε μιας εμπορικής στηρίξεως των πολλαπλών πωλήσεων καθώς και, τέλος, ότι η JCB Service επέβαλε κυρώσεις για μη τήρηση συμβατικής ρήτρας. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι, ασχέτως του νομίμου ή παρανόμου χαρακτήρα μιας ρήτρας, δεν πρέπει γι' αυτήν, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17, να επιβάλλεται πρόστιμο, εφόσον περιλαμβάνεται σε κοινοποιηθείσα συμφωνία.

237 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο έκρινε με τη σκέψη 192 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε νομίμως να επιβάλει πρόστιμο για πράξη χαρακτηρισθείσα ως επιβαρυντική περίπτωση, η οποία όμως συνδέεται με ρήτρα νομοτύπως κοινοποιηθείσας συμφωνίας. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αυξήσει το ποσό του προστίμου προκειμένου να λάβει υπόψη τις προβαλλόμενες επιβαρυντικές περιστάσεις.

238 Η JCB Service υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Πρώτον, η αποζημίωση που ζήτησε η JCB Service από έναν των διανομέων της είχε τον χαρακτήρα κυρώσεως επιβληθείσας στο πλαίσιο εφαρμογής της ρήτρας αυτής και όχι στο πλαίσιο εφαρμογής μη κοινοποιηθείσας διατάξεως. Δεύτερον, έπρεπε να ζητηθεί αποζημίωση προκειμένου να διασφαλιστεί το κύρος της συμφωνίας επιλεκτικής διανομής και προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο παράνομων δυσμενών διακρίσεων μεταξύ των διανομέων. Τέλος, κακώς η Επιτροπή χαρακτήρισε την αιτηθείσα αποζημίωση ως «μέτρο αντιποίνων», το οποίο συνιστά επιβαρυντική περίπτωση, καθόσον, κατά το γράμμα των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, «μέτρα αντιποίνων» είναι τα μέτρα που λαμβάνονται «εις βάρος άλλων επιχειρήσεων προκειμένου να εξασφαλιστεί η “συμμόρφωσή τους” με τις αποφασθείσες παράνομες πρακτικές».

- 239 Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή επισήμανε στην τεσσαρακοστή αιτιολογική σκέψη της επίμαχης αποφάσεως ότι «στα δύο έντυπα A/B που υποβλήθηκαν για το Ηνωμένο Βασίλειο, η JCB κλήθηκε να παράσχει πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής και, ειδικότερα, στο μέρος II, σημείο 3, στοιχείο f, κλήθηκε να απαντήσει εάν υφίστανται “sanctions which may be taken against participating undertakings (penalty clause, expulsion, withholding of supplies, etc.)” [“κυρώσεις που μπορούν να εφαρμοστούν κατά των συμμετεχουσών επιχειρήσεων (ποινική ρήτρα, αποπομπή, παρακράτηση προμηθειών κ.λπ.)”]. Και στα δύο έντυπα, η απάντηση που δόθηκε ήταν «No» [«Όχι»] (30). Η απάντηση αυτή δεν δόθηκε εξ αμελείας ή μηχανικά. Στο έντυπο A/B που επισυνάφθηκε στη συμφωνία η οποία κοινοποιήθηκε για τη Δανία επίσης στις 30 Ιουνίου 1973 αναφέρθηκε η ύπαρξη ρήτρας 250 GBP ή τιμής τριπλάσιας από τις τιμές των ανταλλακτικών που αγοράστηκαν από άλλες πηγές πλην της JCB».
- 240 Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αμφισβητήθηκαν από την JCB Service στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας ούτε στο πλαίσιο της ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίας. Επομένως, κρίνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως «όχι» στη στήλη II (3) (f) του εντύπου A/B όσον αφορά τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις για το Ηνωμένο Βασίλειο, η JCB Service κοινοποίησε στην Επιτροπή την πρόθεσή της να μην επιβάλει τέτοιες κυρώσεις.
- 241 Επομένως, η απάντηση «όχι» στην προαναφερθείσα στήλη του εντύπου A/B σημαίνει ότι οι επιβληθείσες στον εγκατεστημένο στο Ηνωμένο Βασίλειο διανομέα κυρώσεις έβαιναν πέραν των ορίων της περιγραφόμενης στην κοινοποίηση δραστηριότητας και, κατά συνέπεια, αντιθέτως προς τα εκτιθέμενα με τη σκέψη 191 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι κυρώσεις αυτές δεν μπορούν να τύχουν της κατά το άρθρο 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17 απαλλαγής από το πρόστιμο.
- 242 Επομένως, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, με τις σκέψεις 191 και 192 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κρίνοντας ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να επιβάλει πρόστιμο 864 000 ευρώ για ενέργεια χαρακτηριζόμενη ως επιβαρυντική περίπτωση και ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να αυξήσει το ποσό του προστίμου λόγω των προβαλλομένων επιβαρυντικών περιστάσεων.

- 243 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτή η αντανάιρεση όσον αφορά τις σκέψεις 191 και 192, καθώς και το σημείο 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 244 Κατά το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, αν η ανάιρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Πρωτοδικείο για να την κρίνει. Δεδομένου ότι η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, πρέπει το Δικαστήριο να αποφανθεί οριστικώς επί του ποσού του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί στην JCB Service, καθορίζοντάς το σε 30 864 000 ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 245 Σύμφωνα με το άρθρο 122, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, ή όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται επί της διαδικασίας αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 246 Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η JCB Service στα δικαστικά έξοδα και αυτή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η JCB Service στα δικαστικά έξοδα που αφορούν την αντανάιρεση, πρέπει επίσης, να καταδικαστεί η JCB Service στα αφορώντα την αντανάιρεση δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Δέχεται την αντανάιρεση της Επιτροπής.
- 3) Αναιρεί το σημείο 2 του διατακτικού της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Ιανουαρίου 2004, T-67/01, JCB Service κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 4) Το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην JCB Service με το άρθρο 4 της αποφάσεως 2002/190/EK της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 EK (υπόθεση COMP. F.1/35.918 — JCB), ορίζεται σε 30 864 000 ευρώ.
- 5) Καταδικάζει την JCB Service στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

(υπογραφές)